

Петропавлівська опорна школа № 2

У школі не було капітального ремонту 35 років.

Нині повністю замінені дахи та комунікації. Відремонтовані кабінети на всіх трьох поверхах. У просторих затишних класах – енергозберігаючі вікна, яскраві стіни та різноманітні двері. Нові меблі та інтерактивні дошки. Кабінети біології, фізики, хімії облаштували планшетами для учнів. Зробили й лінгафонний кабінет.

Дніпровська школа № 104

Реконструкція школи – у розпалі. Підрядчики вже підготували під фарбування другий поверх та розпочали демонтаж на першому. На другому поверсі завершують гіпсо-картонні роботи та шпаклювання. Кабінети підготували під фарбування – вони будуть рожевого, синього, зеленого і жовтого кольорів.

Будівля школи № 104 давно потребувала ремонту, адже за більш ніж 60-річну історію встигла «зістаритися».

Стадіон для Карпівської опорної школи

У Карпівці реконструюють стадіон опорної школи. Готують основу під футбольне міні-поле та нові волейбольний, баскетбольний і легкоатлетичний майданчики.

До оновленої спортивної зони вестимуть алеї. На стадіоні зроблять освітлення. По периметру – огорожу. Школярі зможуть займатися ігровими видами спорту. Матимуть гімнастичний простір, легкоатлетичні доріжки з гумовим покриттям. Окрасою стане футбольне міні-поле зі штучним газоном.

Видається з грудня 1993 року

Візит Президента України до Дніпровського музею АТО

Під час робочої поїздки на Дніпропетровщину Президент України Володимир Зеленський завітав до музею АТО. Оглянув зовнішню та внутрішню експозиції.

«Експозиції музею дуже зворушливі. Дивишся з повагою та честю, але страшно, що цих людей немає. Хоча розумієш, що не страшно жити в Україні, яка має синій та доњоукраїнський прапор, які захищають Батьківщину», – сказав Володимир Зеленський.

Нині у музеї про війну на сході України «розповідають» понад 5 тисяч експонатів. Це листи, світлини, строй, медалі, шеврони. Все – особисті речі військових та волонтерів, журналістів і медиків. За кожним експонатом – особиста історія.

DNEPR VALSE

На Дніпропетровщині вдруге пройшов фестиваль Dnepr Valse. На Фестивальному причалі обласного центру вальсували 300 випускників з Дніпра та Павлограда.

Аби взяти участь у конкурсі, потрібно було зняти танок на відео та відправити організаторам або завантажити ролик на Youtube. Змагалися понад 60 шкіл Дніпропетровщини. До фіналу танцювального конкурсу потрапили 7 шкіл області. Переможців визначили інтернет-голосуванням. Кращим шкільним вальсом визнали танок випускників школи № 141. Головний приз – портативна колонка.

ДЕНЬ КОНСТИТУЦІЇ

Україна відзначає 25-річчя прийняття Основного Закону. Урочистості з нагоди Дня Конституції відбулися і на Дніпропетровщині.

• У Дніпрі біля пам'ятника молодому Тарасу Шевченку замайоріли синьо-жовті прапори. Представники обласної та міської влади і місцевості поклали квіти до меморіалу.

• У Дніпропетровській ОДА пройшов тренінг для молоді та громадськості. Його організували до 25-ї річниці Конституції. Учасники згадували, як в Україні приймали

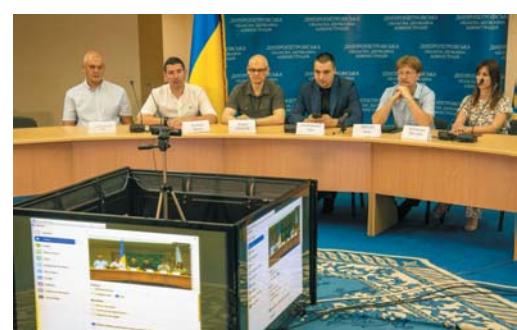
Основний Закон. Та розміркували, як підвищити обізнаність людей про свої права. Зустріч – ініціатива Громадської ради при облдержадміністрації.

• Школярі та студенти області завітали до Дніпропетровської ОДА на інтерактивну гру-квест. Відповідали на питання про Основний Закон України – Конституцію. Переможець отримав подарунок.

На питання про Основний Закон України відповідали півтора десятка учасників. На кожне давалось 30 секунд. Варіанти відповідей з'являлися на смартфонах гравців. Результати потрапляли до рейтингової таблиці.

Переможцем став школяр із Кам'янського Денис Зеленський. Він жодного разу не помилися, набравши максимальну кількість балів. За стартання хлопець отримав приз – блютуз-колонку.

• Дніпропетровщина взяла участь у Всеукраїнському телемості «Від Конституції Пилипа Орлика до Конституції України». Онлайн-зустріч до 25-річчя прийняття Основного Закону організована за ініціативи Міністерства у справах ветеранів. До телемосту долучилися ветерани АТО/ООС і волонтери з різних областей країни.

Учасники телемосту обговорили ключові історичні події на шляху України до прийняття Основного Закону. Дискутували і про те, як нині втілюються конституційні права та свободи.

Основний Закон прийняли 28 червня 1996-го. Конституція закріпила правові основи незалежності України, її суверенітет і територіальну цілісність. Визнала найвищою цінністю людину – її життя та безпеку, честь і гідність.

Червень

До 1 червня – з нагоди відзначення Міжнародного дня захисту дітей комунальними закладами позашкільній освіти Дніпропетровської обласної ради проведено тематичні заходи;

17-22 – II (обласний) етап Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура») – 2021, в якому взяли участь рої з Дніпровської, Жовтводської, Криворізької, Павлоградської, Синельниківської, Тернівської, Верхньодніпровської, Кам'янської міських рад, Іларіонівської, Слобожанської, Губининської, Межівської селищних рад та Межиріцької, Новолатівської сільських рад;

23 – онлайн-конференція Ради студентів Дніпропетровської області «Студентське самоврядування в закладах освіти. Можливості та перспективи» серед закладів вищої, фахової передвищої та професійної (професійно-технічної) освіти.

Протягом червня у 22 територіальних громадах функціонувало 226 таборів із денним перебуванням на базі закладів освіти, якими було охоплено понад 15 тисяч дітей.

• Вихованка комунального позашкільного навчального закладу «Дніпропетровський обласний дитячо-юнацький кіноцентр «Веснянка» Дніпропетровської обласної ради» Мар’я Велкова посіла III місце у Всеукраїнському конкурсі «Намалюй свою «Мрію».

Взято участь у:

3 – онлайн-засіданні експертної кадрової комісії Міністерства освіти і науки України;

4 – нараді МОН України стосовно завершення навчального року, передачі майна з державного в комунальну власність, створення Навчально-методичних центрів;

7 – «DNU FEST 2021» в Ботанічному саду Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара;

12 – виставці-конференції з питань розвитку електромобілів, зарядної інфраструктури та енергоекспективних технологій «E-Drive DniproTech EV-UA» в НТУ «Дніпровська політехніка»;

17 – проекті «Бізнес-освіта для молоді професійно-технічної освіти»;

23 – Всеукраїнському форумі «Україна 30. Здорова Україна».

Олексій ПОЛТОРАЦЬКИЙ,
директор департаменту
освіти і науки ОДА

Відзнаки та подарунки для молодих активістів

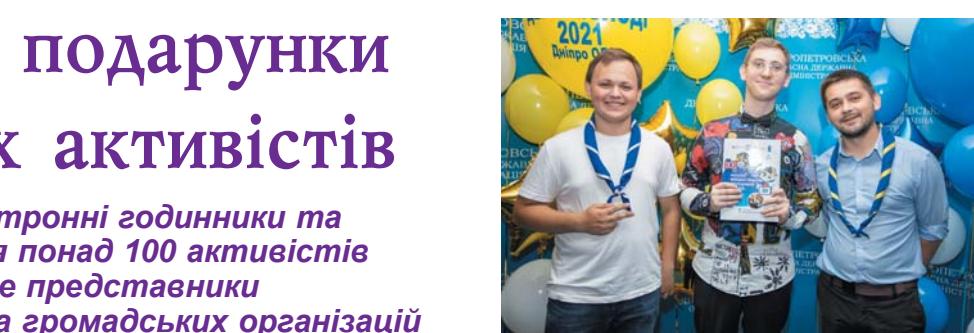
Грамоти, подяки, електронні годинники та блютуз-навушники – для понад 100 активістів зі всієї області. Це представники молодіжних рад, центрів та громадських організацій

На Дніпропетровщині підбили підсумки обласного етапу Всеукраїнської військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»). Серед 16 команд обрали 6 найкращих. Юнаки і дівчата отримали нагороди та грамоти.

До «Джури» – 2021 приєдналося 150 дітей із області. 16 роїв змагались у 2 групах – середній та старший. Вони проживали у наметових таборах та взяли участь у більш ніж 10 конкурсах: зокрема, у приготуванні в польових умовах козацької каші, у стройовій підготовці, у подоланні туристичної смуги перешкод і перетягуванні линві.

«Ця гра об'єднує та надихає дітей. Ще 5 днів тому вони не знали один одного, а зараз стали

«Ми відкрили нові молодіжні ради в області, бо місцевим хлопцям і дівчатам потрібне місце для саморозвитку та корисного дозвілля», – поділився один із нагороджених, працівник центру «Освіторіум» Кирило Ніцик.

Подарунок отримав і керівник ГО «Агенція демократичних ініціатив» Генріх Матухно. Організація займається втіленням різноманітних молодіжних проектів. Наприклад, активісти приєдналися до програми стажування «Державники» та опитування молоді.

День молоді в Україні відзначають щороку в останню неділю червня.

«Сокіл» («Джура»)

однією сім'єю. Прийшли до спільнної перемоги», – сказав похідний отаман обласного етапу Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура») Микола Білецький.

Підсумки підбили в оздоровочому центрі «Перлина Придніпров'я».

«Ми посіли перше місце. Тепер представляємо Дніпропетров-

щину на Всеукраїнському етапі гри, який заплановано на липень-серпень 2021 року. Будемо працювати далі, аби знову перемогти», – поділилась враженнями участниця гри з Дніпра Катерина Шапошникова.

Призові місця посіли школярі з Дніпра, Кам'янського, Синельникового, Павлограда, Новолатівської та Верхньодніпровської громад.

«Цьогоріч Україна відзначає 30-річчя Незалежності.

До свята стартує національний інформаційний марафон. Його мета – розказати визначні для становлення держави та окремих регіонів історії», – сказала начальниця управління культури, туризму, національностей і релігій Дніпропетровської ОДА Наталія Першина.

#Наша_незалежність

Знакові факти, фото, відео та документи публікуватимуть на офіційних сайтах і на сторінках у соцмережах.

Долучитися може і кожен бажаючий мешканець Дніпропетровщини. Для цього потрібно викласти історію, якою прагнете поділитися, у Facebook. Відзначити її хештегами: #Наша_незалежність та #Марафон_30.

«Розкажіть про події та перемоги, які назавжди залишили слід у вашому житті та стали історичними для України. Ті, що надихають, викликають гордість, дають надію», – закликала Наталія Першина.

Бібліотеки Дніпропетровщини отримали повне академічне зібрання творів Лесі Українки

У кожному комплекті – 14 томів. Видання підготував Український інститут книги до 150-річчя з дня народження української поетеси та письменниці. Над ним працювали майже 30 найкращих фахівців з

різних університетів та академічних установ країни.

До бібліотек області передали 36 комплектів. Це понад 500 книжок. На сторінках видання – драматичні та поетичні твори, художня проза,

критичні статті. А ще – народні пісні, записані з голосу Лесі Українки. Лири та переклади. Загальний тираж зібрання – 1500 комплектів.

24 червня у Харкові проведено Всеукраїнську стратегічну сесію

«Освіта України – 30. Національний технопарк з підвищення якості освіти»

Захід організований Міністерством освіти і науки України для керівників обласних департаментів (управлінь) освіти і науки, Київської міської державної адміністрації, закладів вищої та післядипломної педагогічної освіти. Дніпропетровщину на сесії представляли заступник директора департаменту освіти і науки ОДА Антон Демура та ректор Дніпровської академії неперервної освіти Віктор Сиченко.

У заході взяли участь Міністр освіти і науки України Сергій Шкарлет, заступник Голови Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій Сергій Колебошин, Голова підкомітету з питань вищої освіти Комітету Юлія Гришина, голова Наукового педагогічного товариства

«Польща – Україна» Франтішек Шльосек, керівництво Харківської ОДА, Харківської обласної ради і мерії та інші.

Учасники сесії активно обговорили модель Національного технопарку з підвищення якості освіти та конструювання Дорожньої карти.

Відео із заходу – <https://youtu.be/3NKtU84E8x8>

Наш кор.

1 липня у Дніпровській академії неперервної освіти відбулася організаційно-методична нарада з питань проведення підвищення кваліфікації педагогічних працівників у 2021 р.

Розпочали захід ректор Академії Віктор Сиченко і проректор з науково-педагогічної та методичної роботи Марина Ватковська.

Присутні обговорили питання організації підвищення кваліфікації вчителів початкової школи, закладів загальної середньої освіти, які забезпечуватимуть реалізацію нового Державного стандарту базової середньої освіти, асистентів вчителів та порядок проведення супервізії.

«ДОСЛІДИ ЦЕ НЕГАЙНО!»

17 червня 2021 року у навчально-мому центрі компанії Interpipe «iPipe» (м. Дніпро) відбулась урочиста церемонія нагородження переможців обласного конкурсу на краще дослідницьке відео з фізики «Досліди це негайно!», який проводився в дистанційному форматі у лютому-червні 2021 року Дніпровською академією неперервної освіти за участі та підтримки української промислової компанії «Інтерпайп», Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, ГС «Центр компетенцій Федерації організацій роботодавців Дніпропетровщини».

Учасники конкурсу знімали відеоролики з демонстрацією та дослідженням явищ довкілля, науки і техніки.

Конкурс відбувся у трьох номінаціях: «Дослідники Junior» (1-6 клас); «Дослідники Teenager» (7-11 клас); «Досліди разом з фізиком».

272 особи стали учасниками заходу. Географія участі достатньо широка – учасники з Дніпра, Кривого Рогу, Кам'янського, Покрова, Жовтих Вод, Синельникового, Верхньодніпровська, Павлограда, Нової Московська, Перещепиного; селищ – Губиних, Новомиколаївки, Солоного, Покровського, Васильківського,

Слобожанського, Покровського, Славгородського, Слов'янського, Дмитрівки, Вільного, Лозуватки, Межиріччя, Надеждівки, Попасного, Шевченка.

Також у заході взяли участь конкурсанті з Києва, Запоріжжя, Кам'янця-Подільського, Кропивницького, Львова, Миколаєва, селища Очеретине Донецької області, села Торське Тернопільської області.

До оргкомітету надійшла 181 конкурсна робота, з них: 64 – у

номінації «Дослідники Juniors», 105 – у номінації «Дослідники Teenager» та 12 – у номінації «Досліди разом з фізиком».

За результатами роботи журі визначено переможців:

- у номінації «Дослідники Juniors» – 17 осіб;
- у номінації «Дослідники Teenager» – 14 учнів;
- у номінації «Досліди разом з фізиком» – 1 заклад освіти (7 учнів і вчитель).

Усі учасники отримали електронні сертифікати учасника Конкурсу, а переможці – грошові сертифікати від партнера конкурсу української промислової компанії «Інтерпайп». Головний приз конкурсу – цифрову лабораторію для закладу освіти (30 тисяч гривень) від «Інтерпайп» отримала Дніпровська спеціалізована школа № 129 фізико-математичного профілю.

Оксана БУТУРЛІНА, завідувач кафедри управління інформаційно-освітніми проектами Академії, кандидат філософських наук

Хроніка подій

Червень

2 – участь у Всеукраїнському вебінарі «Досвід використання онлайн-інструментів при підготовці кваліфікованих робітників будівельного профілю» (НМЦ ПТО у Кіровоградській обл.);

4 – участь у вебінарі щодо організації опитувань педпрацівників, учнів і випускників;

9 – семінар педагогічних працівників центрів при установах виконання покарань закритого типу;

– вебінар відповідальних за профорієнтаційну роботу в ЗП(ПТ)О та центрів кар'єри «Сучасні форми профорієнтаційної консультації вступників до ЗП(ПТ)О»;

10 – участь у Всеукраїнській конференції «Сучасна підготовка кваліфікованих робітників легкої промисловості у закладах П(ПТ)О»;

– вебінар з розробки професійних стандартів;

– робоча зустріч за результатами розгортання Microsoft Office 365 A1;

11 – семінар-практикум «Впровадження інноваційних технологій навчання в практику роботи викладача природничих дисциплін»;

16 – семінар керівників та педагогічних працівників навчальних центрів при установах виконання покарань закритого типу;

18 – участь у конференції Центрального комітету та обласної профспілки працівників будівництва і промисловості будівельних матеріалів «Підготовка кваліфікованих робітничих кадрів для будівельної галузі, підвищення рівня комунікацій та співробітництва роботодавців із закладами П(ПТ)О області»;

22 – участь у засіданні Експертної ради Акредитаційної комісії з питань ПТО;

22-23 – участь у онлайн-тренінгу «Трансфер (фахових) знань» у рамках Еразмус+ проекту «Нові механізми управління на основі партнерства та стандартизації підготовки викладачів професійної освіти в Україні» (PAGOSTE);

23 – участь у вебінарі «Компактні та надійні фрезерні міні-верстати «Roland» для ЗП(ПТ)О з методичною підтримкою від виробника»;

– участь у «круглому столі» ІПТО НАПН України «Педагогічні умови формування підприємницької компетентності майбутніх кваліфікованих робітників».

Віктор ВАСИЛІНЕНКО, директор Навчально-методичного центру ПТО у Дніпропетровській області

Дружні стосунки з Казахстаном

Напередодні відзначення річниць Незалежності держав України та Казахстану в рамках багаторічної міжнародної співдружності на базі Кам'янського вищого професійного училища в червні відбулись освітні культурні заходи з відзначення 75-річчя м. Теміртау – побратима м. Кам'янського, 60-річчя Казахстанської Магнітки та 80-річчя першого Президента Казахстану Н. Назарбаєва – випускника технічного училища № 8 (нині Кам'янське ВПУ) 1960 р.

Нурсултан Назарбаєв спільно з іншими казахськими юнаками, після навчання в училищі, повернулися на батьківщину, побудували металургійний комбінат, де й працювали.

У рамках освітньо-культурної програми відбулись «круглий стіл» на тему «Теміртау-алтын бесігім»; семінар-тренінг міжнародного науково-освітнього проекту «Казахстанський путь: дорогой свершений и модернизации»; зустріч делегації Республіки Казахстан на чолі з акимом міста Теміртау Кайратом Бегимовим із представниками департаменту освіти і науки ОДА, органів виконавчої влади, педпрацівниками та здобувачами освіти ВПУ м. Кам'янського. Гости відвідали навчальні аудиторії, центри зварювання та електротехнічних дисциплін, музей училища з експозицією, присвяченою Н. Назарбаєву, спілкувались із учнівською молоддю.

Приємно було прочитати в книзі відгуків від казахських гостей слова подяки: «Спасибо українському народу за ту дружеску підтримку і то образование, которое мы получили! Нас хорошо учили, во всем підтримували и помогали. Надеялись, что мы станем хорошими спеціалістами. Так и получилось!».

Віктор ВАСИЛІНЕНКО,
директор НМЦ ПТО
у Дніпропетровській області

Досвід Німеччини з навчання педпрацівників ЗП(ПТ)О за професією «Фахівець з металевої техніки»

Експериментальним навчальним планом за фахом «Токар» з наповненням його, в обсязі 30 % загального змісту навчання, компетенціями, за якими ведеться навчання в Німеччині, за участю представників підприємств, з подальшим внесення змін до стандарту П(ПТ)О.

З метою підготовки педагогів і майстрів виробничого навчання ДЦПТО відбулося перше заняття спеціалізованого курсу за програмою, розробленою на основі досвіду професійного навчання Німеччини за професією «Фахівець з металевої техніки». Спеціалізований курс розрахований на 16 навчальних годин, його проводять інструктори, сертифіковані та призначенні професіональною спілкою Німеччини.

Сергій ФЕДОРЕНКО,
методист НМЦ ПТО

Обласною організацією роботодавців будівельного комплексу, центральним комітетом та обласною профспілкою працівників будівництва і промисловості будівельних матеріалів проведена конференція

«Підготовка кваліфікованих робітничих кадрів для будівельної галузі, підвищення рівня комунікацій та співробітництва роботодавців із закладами П(ПТ)О»

На заході були розглянуті проблемні питання формування робітничого потенціалу, причини їх виникнення та мобілізації спільні зусиль роботодавців і ЗП(ПТ)О на реформування підготовки робітничого потенціалу будівельної галузі.

Позиція роботодавців та профспілок залишається незмінною – збереження системи ЗП(ПТ)О та підготовки кадрів для будівельної галузі, що є запорукою успішного розвитку нашого регіону.

Андрій КРАСИЛЬНИКОВ,
методист НМЦ ПТО

Онлайн-анкетування від методичної служби профтехосвіти

У травні 2021 року НМЦ ПТО області проведено онлайн-анкетування для п'яти груп працівників ЗП(ПТ)О: керівні кадри, педагоги з професійного напрямку, викладачі загальноосвітніх дисциплін, з питань виховної роботи та профорієнтаційного напрямку. Загальна кількість учасників анкетування – 785 респондентів.

В анкетах було запропоновано декілька питань, серед яких особливу увагу приділено якості методичного супроводу колективів ЗП(ПТ)О з НМЦ ПТО, питанням практичної допомоги, яку хочуть отримати педагоги від працівників НМЦ ПТО, яким досвідом своєї діяльності працівники ЗП(ПТ)О можуть поділитися зі своїми колегами, а також питанням якості наповнення матеріалами сайту НМЦ ПТО.

З узагальненими матеріалами анкетування можна ознайомитися на сайті НМЦ ПТО (<http://nmc-pto.dp.ua/>) в розділі «Моніторингові дослідження – Підвищення кваліфікації».

Олена ГРИШАЄВА,
заступник директора НМЦ ПТО

Центри професійної кар'єри

На сьогоднішній день в області функціонує 18 центрів професійної кар'єри. В квітні-червні 2021 року відкрито 6 центрів на базі ЗП(ПТ)О області: ДПТНЗ Нікопольський центр професійної освіти; Першотравенський гірничий ліцей; ДПТНЗ Дніпровський професійний залізничний ліцей; ДПТНЗ Дніпровське вище професійне училище будівництва; Нікопольський професійний ліцей; ДПТНЗ «Марганецький професійний ліцей».

У рамках відкриття центрів в очно-дистанційному форматі проведено «круглі столи» та дискусії на тему

«Пріоритетна взаємодія системи П(ПТ)О із соціальними партнерами».

Методичним центром профтехосвіти у Дніпропетровській області на базі нових центрів професійної кар'єри проведено заняття для педагогічних працівників закладів за програмою тренінг-курсу «Сучасні форми та методи профорієнтаційної роботи».

Світлана ГОЛОВЧЕНКО, методистка НМЦ ПТО

«EDU_FEST – 2021»

Підсумки фестивалю педагогічних інновацій освітян Дніпропетровщини

У квітні-червні 2021 року Дніпровською академією неперервної освіти проведено фестиваль педагогічних інновацій освітян Дніпропетровщини «EDU_FEST Dnipro – 2021», метою якого є стимулювання творчого, інтелектуального, духовного розвитку та задоволення потреб у професійній самореалізації працівників освітянської галузі Дніпропетровської області; обмін ефективним педагогічним досвідом і створення умов для співпраці наукових, науково-педагогічних і педагогічних працівників, які розробляють та запроваджують педагогічні інновації.

Фестиваль проводився на добровільних засадах і був відкритим для всіх закладів освіти, наукових, науково-педагогічних і педагогічних працівників Дніпропетровщини. На конкурс було подано 713 робіт.

Усі з нетерпінням чекали на результати цього масштабного заходу. І підсумки нарешті підбіто! Отже, переможцями у різних номінаціях визначено 297 педагогічних працівників і колективів: дипломанти I ступеню – 68 переможців, II – 97, III – 132.

Вітаємо переможців і учасників фестивалю!

Більш детальна інформація міститься на сайті Академії – <http://www.dano.dp.ua/uk/>

Посилання на дипломи фестивалю – <https://drive.google.com/drive/folders/1JhAo5EbnC7CnHr4Slql693N7A346Xkn4?fbclid=IwAR1ubcyH7bmndc3ZqzFSBvu1QWfwUQ7ya-lUBrlL02Ra2z6QIjn2hwPo0>

Результативність участі вчителів української мови та літератури у фестивалі

На фестиваль педагогічної творчості освітян Дніпропетровщини «EDU_FEST Dnipro – 2021» у номінації «**Соціально-гуманітарна освіта. Українська мова і література**» було подано 93 роботи. У номінації «**Особливості використання комп’ютерних, інформаційних, цифрових, медіаосвітніх технологій на уроках української мови і літератури**» – 35 робіт; у номінації «**Методи, прийоми, засоби формування ключових та предметних компетентностей школярів на уроках української мови і літератури**» – 30 робіт. У номінації «**Присвячується Лесі Українці у дні 150-річного ювілею**» узяло участь 28 учителів (троє вибороли I місце; четверо – II; одинадцятеро посіли III). І хоча ми називаємо цю номінацію третьою, але вона є надзважливою, адже у лютому вся Україна брала участь у відзначенні 150-ої річниці від дня народження Лесі Українки.

Слід зазначити, що учасниками у цій номінації стали не лише вчителі української мови та літератури, а й учителі зарубіжної літератури, початкових класів, бібліотекарі, які продемонстрували свою майстерність у створенні сценаріїв, відеофільмів, квестів, літературно-музичних композицій, членеджів, творчих проектів, концепцій виховання нової особистості.

Адже 150-літній ювілей видатної українки – це унікальна можливість переосмислення творчості, акумуляція культурних сил країни навколо видатної постаті, що здійснила великий суспільний вплив і лишила безцінний творчий спадок, це можливість об’єднання небайдужих людей до прогресивного шляху України та утвердження важливих цінностей для українського народу.

Багато вчителів провели заходи у школах у формі квестів, ігор, гравіконів. У них використано сучасні технології візуалізації навчального контенту, технології дистанційного навчання. Переможцем стала вчитель Дніпровського району Юлія Юріївна Бєлікова. Вона створила вебквест «До 150-річчя Лесі Українки», контент якого містить різні

форми роботи: короткий опис життєпису Лесі Українки, буктрейлери, відеоматеріали про неї, питання з теорії літератури, картини, тести, пазли, ігри, і все це для зручності в QR-кодах. Але найголовніше – у вебквесті, на думку Юлії Юріївни, – це робота в команді. Крім QR-кодів, вона пропонує учням свої віртуальні ігри, які розвивають мислення, творчу уяву, навички вирішувати проблеми, командні якості, відповідальність. Цими матеріалами можна скористатися за покликанням: https://docs.google.com/presentation/d/1qoFJwAG-CCX3VoJv7IfWK4dH1Bv8q_t8EzCKWYeM4/edit?usp=sharing

Специфічні ознаки сьогодення з дистанційною освітою вивели технології на найбільш рейтингові місця, зробили їх об’єктом особливої уваги вчителів. Треба віддати належне вчителям-гуманітаріям, які теж із надзвичайною зацікавленістю опановують інформаційними, комп’ютерними, медіаосвітніми технологіями. У цій номінації найбільше перших місць, бо педагоги підготували не просто матеріали, а готові навчально-методичні посібники. Учитель Нікопольської СЗШ № 23, переможець обласного етапу конкурсу «Учитель року – 2018» Катерина Миколаївна Корзун не один рік розробляє і поглибує тему «Дидактичні можливості мобільних додатків на уроках української мови і літератури» (дивіться матеріали на нашому сайті у розділі «Методичний марафон»); учитель Аполлонівської гімназії Солонянської селищної ради, учасник обласного етапу конкурсу «Учитель року – 2021» Олена Йосипівна Баховська пропонує посібник «Застосування додатків Google у моделюванні уроків змішаної форми

навчання»; Ірина Вікторівна Грицай та Тамара Іванівна Білокриницька із Новомосковського ЗЗСО № 1, готуючись до НУШ, запропонували посібник «Практикуємо успішний урок» з інтеграцією навчального матеріалу; вчитель Павлоградської СЗШ № 9 Анастасія Сергіївна Полянська на професійному рівні демонструє «Створення та впровадження мультимедійно-цифрового контенту на уроках української мови і літератури». Та надзвичайно цінний посібник «Своєрідність етнокультурологічного підходу до становлення духовної культури особистості в сучасному інформаційно-освітньому просторі» підготувала вчитель Новомиколаївської СЗШ № 1 Верхньодніпровської міської ради Наталя Вікторівна Беспалько, – вона поєднала вивчення культурної спадщини українського народу через комп’ютерні програми, додатки, застосунки, соціальні мережі (дивіться посібник на сайті Дніпровської академії неперервної освіти – <http://www.dano.dp.ua>, також заходьте на сторінку Н.В. Беспалько у Фейсбуці).

Інноваційність учителів української мови та літератури викликає захоплення: вивчаються квест-технології та кроссенси, використовується мобільне навчання та медіаосвітні продукти, застосовуються QR-коди та різноманітні ІКТ, освоюються сервіси Padlet, Kahoot, CLASSTIME тощо. Тож у першій номінації I місце – 5, II – 8, III – 11.

Номінація методів, прийомів, засобів більш традиційна, але спрямована на пошуки найрезультативніших шляхів формування компетентностей, вона розкрила значні досягнення учителів-філологів. Учитель Першотравенської СЗШ № 4, переможець обласного етапу і фіналістка Всеукраїнського етапу конкурсу «Учитель року – 2021» Ліна Миколаївна Щербина (I місце) продемонструвала результативність особистісно зорієнтованого навчання (її презентація вже є у нас на сайті у «Методичному марафоні»); учитель НВК-ліцею № 100 Юлія Олексandrівна Зялік (I місце) за допомогою ігрових методів,

методів інтегрованого та інтерактивного навчання прищеплює любов до читання, розвиває ерудицію, навчає вивчати і знати своє, національне, українське, вибудовуючи проект «Великі українці». Широкого використання набули методи розвитку критичного мислення, засоби візуалізації навчального матеріалу, методи інтерактивного навчання, прийоми мотивації учнівської діяльності тощо. Результати оцінювання робіт у II номінації: I місце – 2, II – 8, III – 10.

Фестиваль педагогічної творчості освітян Дніпропетровщини «EDU_FEST Dnipro – 2021» продемонстрував мобільність сучасних учителів, їхню готовність до опанування найновішими технологіями, засобами, методами, прийомами; прагнення зробити освітній процес цікавим, насиченим, результативним; в цілому любов до своїх предметів, до читання і небайдужість до того, яким виростатиме наступне покоління українців. (Презентації Ю.О. Зялік, О.Й. Баховської, А.С. Полянської у додатках за посиланням <http://www.dano.dp.ua/uk/pidvischennya-kvalifikatsii/navchalno-metodychna-roboty-ua/susplino-gumanitarne-dysciplini/1616-rezultativnist-uchastiv-chiteliv-ukrainy-movi-i-literatury-u-festivali-pedagogichnoi-tvorchosti-edu-fest-dnipro-2021>).

Щира вдячність нашим талановитим, творчим, інноваційним педагогам!

Вивчаймо і впроваджуємо педагогічний досвід учителів Дніпропетровщини!

Антоніна СЕРГІЄНКО,
доцент кафедри соціально-гуманітарної освіти Академії,
кандидат педагогічних наук

«EDU_FEST – 2021»

На фестиваль у номінації «Соціально-гуманітарна освіта: історія, правознавство, громадянська освіта» надійшло **32 роботи** від учителів історичної та громадянської тематик з різних регіонів Дніпропетровщини:

- 14 робіт – в підномінації «Інноваційність вчителя суспільних дисциплін в умовах дистанційного навчання»;
- 4 роботи – в підномінації «Компетентність педагогічного партнерства – запорука взаємодії та успішної комунікації на уроках громадянської освіти»;
- 11 робіт – в підномінації «Результативність та ефективність використання цифрових технологій на уроках історії та правознавства»;
- 3 роботи – в підномінації «Прогностична компетентність вчителя суспільних дисциплін».

За рішенням експертної групи переможцями стали 14 вчителів, які отримали дипломи: I ступеня – 3 вчителі; II – 4; III – 7.

У представлених творчих доробках вчителі показували свої практичні та ефективні методичні досягнення в умовах дистанційного і традиційного навчання. Отримані результати свідчать про високий рівень професійності вчителів історичної та громадянської галузей, їх здатність до генерування нових

«Соціально-гуманітарна освіта: історія, правознавство, громадянська освіта»

ідей і ефективного створення якісних освітніх ресурсів.

У номінації «Інноваційність вчителя суспільних дисциплін в умовах дистанційного навчання» на огляд представлялись власні зошити-практикуми з історії, методичні посібники як засоби ефективного онлайн-навчання, пропонувались корисні педагогічні лайфхаки в процесі дистанційного вивчення шкільних історичних дисциплін, презентувались нові можливості для професійного зростання педагога, який сам має змогу навчатись дистанційно.

У номінації «Компетентність педагогічного партнерства – запорука взаємодії та успішної комунікації на уроках громадянської освіти» вчителі презентували інноваційні шляхи формування пізнавальної активності учнів на уроках громадянської освіти, було представлено методичний посібник, який дає можливість ознайомитись із прийомами успішної комунікації вчителя та учнів з цього предмета.

А також на розгляд подавався оригінальний учнівський проект «Як (не) стерти історію радянського минулого. Ідеологічна інтервенція радянської влади в світ дитинства»

(за підсумками Всеукраїнського конкурсу учнівських молодіжних проектів у 2019-2020 н. р. «Радянське минуле. (Пере)осмислення історії»). Проект базується на створенні позитивної атмосфери співпраці та соціальної комунікації для реалізації громадської активності в школі (Л.І. Стельмах, вчителька історії СЗШ № 2, смт Томаківка).

Номінація «Результативність та ефективність використання цифрових технологій на уроках історії та правознавства» була представлена методичними посібниками, мультимедійними презентаціями, flash-тестуванням, різноманітними освітніми комп'ютерними сервісами, які пропонувались учителями для покращення вивчення суспільних дисциплін в умовах сьогодення.

На особливу увагу в цій номінації заслуговують вчительські практики зі створення інтерактивних карт для уроків історії України (10 клас), що являють собою інтерактивний набір цікавих і різноманітних освітніх інструментів, і які можна використовувати на одному або цілому комплексі уроків. Ця робота покликана не лише сприяти формуванню та розвитку просторових історичних

компетентностей старшокласників, а ще уможливлює творче унаочнення і конкретизацію деяких історичних подій через інтернет-ресурси (В.В. Півнєв, вчитель історії Балівського ліцею Слобожанської селищної ради Дніпровського району).

Родзинкою цієї номінації є запропоновані робочі аркуші Classkick як засіб підвищення мотивації учнів до навчання та формування їхньої інформаційної культури. Робочі аркуші та методика їх створення і практичне використання на різних етапах уроку історії та громадянської освіти пропонуються з досвіду реалізації системно-діяльнісного підходу до навчання. Авторкою цих аркушів є молода, але досить перспективна вчителька історії Дніпровської СЗШ № 54 К.А. Яворська, досвід якої ми і представляємо в «Джерелі».

Людмила БАЗИЛЕВСЬКА,
засі�дувач навчально-
методичної лабораторії
вивчення базових дисциплін

організації дистанційного і змішаного навчання.

Робочий аркуш допомагає навчитися самостійно отримувати, осмислювати і засвоювати новий матеріал, обробляти отриману інформацію, формувати свою думку на основі отриманої інформації; розвиває вміння працювати з різними джерелами інформації, абстрактне і наочно-образне мислення. Він дозволяє також здійснити комплексну оцінку формування компетенцій учнів.

1. Традиційний робочий аркуш (друкований) – створюється за допомогою Microsoft Office.

2. Інтерактивний робочий аркуш (електронний формат для онлайн-навчання) – за допомогою «хмарних» сервісів і веб-інструментів (Canva, Wizer.me, Classkick, LIVEWORKSHETS, Thinglink, LearningApps, Slideshare, Padlet та ін.).

3. Обернений робочий аркуш – це Google-Документ.

Конструкція аркуша розрахована на перетворення

Далі – на стор. 7

Робочі аркуші – методика створення і практичне використання на різних етапах уроку

Роботу вчителя в сучасному світі неможливо уявити без застосування методичних цікавинок. Форми і методи навчання постійно оновлюються, їх кількість зростає практично кожен день. Вчителеві стає все складніше орієнтуватися в цьому потоці педагогічних технологій і вибирати саме ті методи, які будуть ефективні в навчальному процесі.

Часто в нашему педагогічному житті трапляються ситуації, коли ми ретельно приготувались до уроку, але щось пішло не так. Вимкнулось світло, відключився Інтернет, Вас перевели в інший кабінет і виникає думка: «я всю ніч готовувала презентацію, а показувати її нема де». Або Ви приготували онлайн-тестування, а учні стверджують, що вони сьогодні без телефону або в них «скінчився» Інтернет. Локдаун, карантин, змішане потижневе навчання, дистанційна освіта...

Вихід із такої ситуації – робочий аркуш, який в будь-який момент можна перетворити із інтерактивного на традиційний і навпаки. Роздрукувати і роздати учням під час уроку офлайн або надіслати файлом через будь-який застосунок, викисти на сайті, дати учням у вигляді посилання або QR-коду і т.п. під час дистанційного навчання.

Робочий аркуш – це спеціально розроблений учителем аркуш із завданнями, які необхідно виконати по ходу пояснення матеріалу або протягом чи після вивчення теми.

Наразі одним із основних освітніх завдань, що вирішуються школою, є навчання учнів роботі з різними джерелами інформації. Можливим вирішенням цих проблем, способом реалізації індивідуального підходу, формує організації пізнавальної діяльності на уроці може стати застосування робочих аркушів. Такий формат роботи підіде

практично кожному вчителю на будь-якому етапі навчального процесу. У вас є можливість проявити свою творчість і втілити свої ідеї при створенні свого власного робочого аркушу або скористатися вже готовими роботами.

Робочі аркуші бувають 3-х видів:

- інформаційні (включають новий матеріал, додаткову інформацію, правила та ін.);
- тестові (контрольні питання; завдання, аналогічні до ЗНО та ДПА);
- інтегровані (інформаційний блок, матеріали для перевірки, завдання для самостійної роботи).

В робочих аркушах в залежності від їх призначення можуть працювати учні в групах, в парах, індивідуально на уроці або вдома. Дуже зручно й ефективно створювати такі робочі аркуші для домашнього завдання або для проведення практичного заняття. І навіть як найкраще – для

«EDU_FEST – 2021»

Закінчення. Початок на стор. 6
вихідного матеріалу аркуша, активну роботу учня з ним.

Робота з аркушами має в основі вільне використання будь-яких джерел інформації (як паперових, так і інтернет-джерел).

Результати роботи різних учнів з робочими аркушами завжди різняться між собою, вірніше сказати, – ймовірність однакового заповнення вкрай мала, тому ці результати ніколи не оцінюються з точки зору «правильності».

Таким чином можна створювати велику кількість різних аркушів, хоч для кожного учня персонально. Ale це вже вибір вчителя!

Приклади використання робочих аркушів

На уроці громадянської освіти у 10 класі тема «Стереотипи та упередження. Забобони». Елементи змішаного навчання. Стартові знання учні вже мають. Працюємо по станціях або зі зміною завдань. Учень отримує завдання, виконує його, здає і отримує наступне. Елемент змагань. Так, наприклад, на першому етапі завдання – це хмарка слів з якої потрібно обрати чотири «влучніх» терміни, які найбільше запам'яталися або найбільше вразили протягом вивчення теми. Пропонуємо учням їх замаркувати, а на звороті написати визначення.

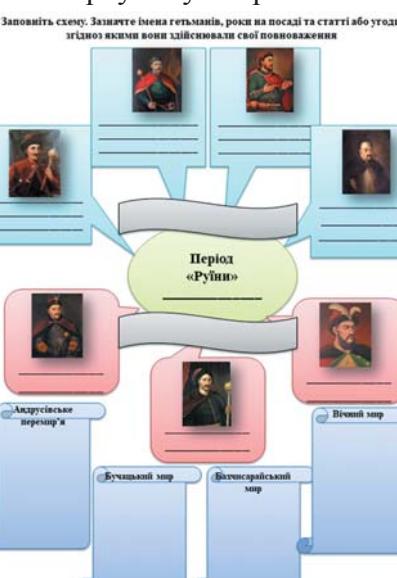
Надалі аркуш з першою частиною завдання обмінюються на другий.

На другому етапі завдання – розв'язати кросворд відповідно до теми; всього 12 запитань. Можна використати картки з декількома варіантами.

Права «Попкорн». В умовах ізоляції та карантину актуальною буде віртуальна подорож до кінотеатру. Запропонуйте учням одягти віртуальні 3D-окуляри і поблизу розглянути тему. Ми прийшли до кінотеатру, взяли із собою смаколики – попкорн, але він розсипався. Найцікавіші шматочки

випали. Нумо їх збирати. Так у 10 класі на уроці громадянської освіти ми з учнями створювали робочий аркуш «ТОП-10 сучасних стереотипів».

6 клас. «Всесвітня історія. Історія України. Інтегрований курс». Тема уроку «Трипільська культура». Учні працюють з робочим аркушем протягом уроку, заповнюючи належну інформацію. Вчитель подає матеріал відповідно до власного плану, маючи академічну свободу: відеоматеріали, презентація, розповідь, робота з підручником тощо. А робочий аркуш є універсальним.

6 клас. «Всесвітня історія. Історія України. Інтегрований курс». Тема «Давньогрецький театр». Робочий аркуш буде зручним навіть для проведення бінарного або інтегрованого уроку разом з учителем зарубіжної літератури. Ключові моменти: особливості, гра акторів, схема театру, види драматичних жанрів і протиставна таблиця для порівняльного аналізу античного і сучасного театру.

11 клас. Всесвітня історія. «Тенденції політичного розвитку держав Північної Америки та Західної Європи». Завдання: охарактеризуйте етнічний націоналізм, притаманний країнам Західної Європи другої половини ХХ – початку ХХІ ст. Наведіть приклади та охарактеризуйте внесок Мартіна Лютера Кінга у боротьбу за права людини. Зареєструйте діяча у соцмережі, заповніть відповідну інформацію.

Важливою складовою вивчення предметів суспільно-гуманітарного циклу є проведення практичних занять. Безперечно, робочі аркуші будуть у нагоді. За потреби за допомогою

будь-яких Інтернет сервісів, традиційний робочий аркуш можна перетворити на інтерактивний.

Роботу під час практичного заняття вчитель організовує відповідно до навчальної мети та форми синхронно або асинхронно.

7 клас. Всесвітня історія. «Замок. Лицарські традиції. Життя селян». Пропоновані види діяльності для учнівства:

- 1) дати визначення ключовим термінам;
- 2) визначити складові частини будівлі замку феодала;
- 3) охарактеризувати процес підготовки лицарів у лицарському турнірі;
- 4) охарактеризувати верстви середньовічного суспільства;
- 5) порівняти житло і хатне начиння селян і міщен.

10 клас. Громадянська освіта. Робочий аркуш до теми «Борці за права людини». Провівши власне дослідження (за вказаним алгоритмом), учнівство має охарактеризувати внесок зазначених особистостей у справу боротьби за права людини.

Робочий аркуш допомагає з легкістю узагальнити отримані знання, перевірити якість засвоєння матеріалу учнями та внести корективи.

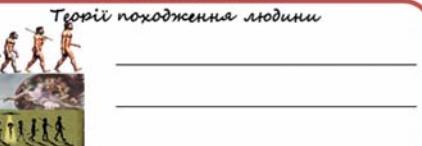
До виконання домашнього завдання навіть при дистанційному форматі навчання можна підійти за допомогою робочих аркушів.

5 клас. «Вступ до історії. Тема «Місяця, де зберігаються історичні джерела». Міні-дослідження для учнів. Презентувати один з українських музеїв на власний вибір. Фото (або малюнок) і коротка довідкова інформація за алгоритмом.

5 клас. «Вступ до історії» на дистанційному навчанні. «Пам'ятки історії як джерело історико-культурної спадщини». Завдання: проведіть власне міні-дослідження. Оберіть одну з пам'яток ЮНЕСКО в Україні та підготуйте її короткий опис за вказаним алгоритмом.

10 клас. Всесвітня історія. Робочий аркуш зручний для дистанційної роботи. Тема «Веймарська республіка. Прихід до влади Гітлера». Учні працюють із шаблоном протягом синхронного або асинхронного уроку. Можна роздрукувати і заповнити. Немає можливості друкувати – та

за допомогою ілюстрації занотуйте відомі Вам ідеї щодо походження людини.

сама робота за алгоритмом, але у робочому зошиті. Або можливість редагувати файл у PDF-форматі.

Для групової роботи легко і зручно використовувати робочі аркуші, створені за допомогою сервісу Thinglink. Так, наприклад, аркуш «Українське Козацтво» для 8 класу «Історія України» має 6 робочих полів.

Натиснувши належний пунсон (точку на робочому полі), учень або учениця отримують доступ до відповідної інформації, яку вчитель може використати під час уроку або дати можливість для самостійного перегляду і закріплення матеріалу безпосередньо на уроці за методом «перевернутий клас».

У 8 класі на уроці з історії України, наприклад, підбиваючи підсумки вивчення історії українського Козацтва, для повторення матеріалу (особливо у дистанційному форматі) пропоную використати інтерактивний

робочий аркуш «Запорізька Січ – козацька республіка», створений за допомогою сервісу Wizer.me. Здобувачам освіти пропонується виконати певний алгоритм завдань:

- Переглянути відеофрагмент для актуалізації своїх знань.
- Занотувати термін «козак».
- Серед запропонованих ілюстрацій обрати козацькі клейноди.
- Заповнити пропуски у тексті (тактика ведення бою).
- Встановити відповідність, поєднавши ім'я гетьмана з роками гетьманування.

Вчителю залишається перевірити отримані роботи та позначити власні коментарі і вставити оцінку.

Таким чином, спеціально розроблені вчителем аркуші із завданнями, які необхідно виконати по ходу пояснення матеріалу або протягом чи після вивчення теми, стануть незамінними помічниками під час синхронних та асинхронних уроків.

Переглядаючи самостійно заповнений робочий аркуш, учні можуть підбити підсумки своєї роботи та скористатися власними матеріалами на наступних уроках

або при підготовці до підсумкової атестації. Крім того, вчитель реалізує і свої творчі здібності; а якщо вдастися зробити робочий аркуш привабливим або незвичайним з оформлення та змісту, то це буде сприяти підвищенню мотивації учнів.

Катерина ЯВОРСЬКА,
вчитель історії та
суспільствознавства
СЗШ № 54, м. Дніпро

«Інноваційні технології у змісті предмета «Мистецтво»

На фестиваль педагогічної творчості освітян Дніпропетровщини «EDU_FEST Dnipro – 2021» у номінації «Інноваційні технології у змісті предмета «Мистецтво» подано 9 робіт, п'ять з яких посіли призові місця. I місце виборов учитель СЗШ № 19 м. Павлограда Олексій Перебийніс, II здобули Олена Шабаршина (СЗШ № 2 м. Вільногірська) і Галина Пінчук (НВК «Марганецька загальноосвітня школа І-ІІІ ст. № 5 – дошкільний навчальний заклад»), III – Олена Шеремет (Сурсько-Михайлівська СЗШ Солонянської селищної ради) та Ольга Крошка (СЗШ № 50 м. Дніпра).

Пропонуємо вашій увазі дві роботи переможців: «Формування культурно розвиненої особистості через використання інноваційних технологій» (Олексій Перебийніс) та «Урок-квест «Скерцо. Й. С. Бах» (Ольга Крошка).

Галина ЗІГМОНТ, методист кафедри соціально-гуманітарної освіти

На сьогоднішній день тема сучасної освіти набуває все більш актуального значення. Вона набирає хід, впливаючи на суспільний розвиток нового покоління.

Тема, над якою я працюю, підпорядковується науково-методичному проекту «Креативна освіта для розвитку інноваційної особистості».

На мій погляд, сучасна освіта – це сфера, в якій здійснюється становлення особистості впродовж усього людського життя. Головну роль в освіті відіграє інноваційний рух, який набуває дедалі більшої масштабності.

Освіта ХХІ століття – це освіта для людини. Я розумію, що нове тисячоліття потребує не лише якісно нового рівня навчально-виховного процесу, але й новового, більш компетентного учня з перевагами активності, самостійності, творчості, креативності, адаптованості до життєвих змін, здатного до самостійного повноцінного життя.

Головним завданням у моїй діяльності є виховання відповідальної, креативної особистості, яка здатна до самоосвіти і саморозвитку, котра вміє критично мислити і опрацьовувати різноманітну інформацію та використовує набуті знання і вміння для творчого розв'язування проблем.

Перед собою я поставив такі цілі та завдання: змінити традиційні форми організації роботи на уроці та в позаурочний час, педагогічні засоби, методи взаємодії з учнями, батьками, колегами, композиторами тощо. Щоб досягти своєї педагогічної мети, я вибрав ефективний шлях – упровадження **інноваційних педагогічних технологій**.

У своїй діяльності я використовую такі форми та методи інноваційного навчання: інтерактивні методи, ігрові й інформаційно-комунікаційні технології.

Розділ I. Ігрові технології

Ігрова діяльність допомагає налаштувати і мотивувати учнів до сприйняття навчального матеріалу на уроках музичного мистецтва,

Формування культурно розвиненої особистості через використання інноваційних технологій

включити їх у цікаву і захоплючу гру, яка дає можливість «проживати» ситуацію, набувати життєвого досвіду, адже більшість дітей любить грати, аніж виконувати «нудні завдання».

Ігрові комплекси створюють передумови для радісних переживань, виступають за собом розрядки для дітей, підтримують емоційно-позитивну атмосферу гри в цілому. А в імпровізаціях діти швидко і самостійно знаходять шляхи до виконання поставленого завдання.

Часто на уроках я використовую однорідну або синтетичну музичну композицію імпровізацію.

До **синтетичної** музичної композиції я відношу таку імпровізацію, у якій музично-ігровий образ уособлюється дитиною за допомогою інтеракції разових видів музичної творчості: **пісенно-інструментальну, інструментальну-мовленнєву, пісенно-танцювальну**. Наприклад,

на уроці ми співаємо пісні одночасно з імпровізованим танцем або грою на музичних інструментах і театральною постановкою.

У початкових класах використовую такі синтетичні ігри: **«Рольова гра», «Програвання сценки», «Драматизація»**. У 1 класі, виконуючи пісню «Ходить гарбуз по городу», використовую рольову гру, де діти, імпровізуючи, показують дії, про які йдеться в пісні. Виконуючи пісню «Веселі гусі», пропоную імпровізаційну інсценізацію пісні.

Однорідна музична композиція являє собою імпровізацію в одному, окрім взятому виді музичної творчості (**пісenna, танцювальна, інструментальна**). Наприклад:

1) кожен урок розпочинаю з гри «музичне привітання»,

де ми співаємо в темпі вальсу або польки, в залежності від того, який музичний матеріал вивчається на уроці;

2) знайомлячи четвертоокласників з українським народним танцем «Гопак» (урок № 17), пропоную учням прослухати і одночасно переглянути відеофрагмент його виконання, а потім проводжу гру-змагання на кращу імпровізацію танцю. Діти стають в коло і аплодують. Двоє дітей, за бажанням, виходять в середину кола, та імпровізуючи танець, змагаються на краще його виконання;

3) вивчаючи тему «Високі та низькі звуки» в 1 класі, використовую гру «Вгадай тваринку». Я граю на музичному інструменті у високому, середньому або низькому регистрі. Три учні, за бажанням, біля дошки, нічого не кажучи, по черзі імпровізують і показують тваринку, яка виникла в їх уяві під час слухання високих, середніх і низьких звуків. Усі інші діти відгадують імпровізований образ;

4) в організації музично-творчого процесу у позакласній діяльності я використовую мініоперу, мінібалет, мінімюзикл.

Наприклад: під час «Тижня театру» учні 4-х класів показували мініоперу «Вовк та семеро козенят» у сучасній обробці, мінімюзикл «Кицькин дім», мінібалет «Солом'янний бичок».

Отож, використання різних ігор надає можливість легко і цікаво знайомити дітей з музичним репертуаром, мовою музики і способами її вираження, розвивати у дітях любов до прекрасного і формувати естетичний смак, сприяє зміцненню дружби в групі, розвитку спілкування дитини з дорослими та однолітками, формуванню навичок адекватного вираження емоцій.

Розділ II.
Інтерактивні технології

Практики стверджують, що найбільш ефективним є інтерактивне навчання, в основі якого лежать принципи

особистісно орієнтованого навчання, безпосередньої участі кожного учасника заняття як шукача шляхів і засобів розв'язання проблем.

Методи, техніка, що використовую в інтерактивному навчанні: **презентації** (скажіть їм, що, як); **демонстрації** (покажіть їм, як це робиться, – або на відео, або за допомогою **рольової практики** (дайте їм можливість спробувати використати нові навички, – можливо, погоджуючи зі схемою відповідного процесу, можливо, відеоматеріалів, котрі відображають відповідну діяльність); **зворотного зв'язку** (після обговорення щодо того, що вони зробили добре, а що можна було зробити краще); **обговорення у малих групах** (дайте їм можливість поговорити про нові стратегії та обмінятися думками щодо можливості їх практичного використання); **планування подальших дій** (нехай вони окреслять для себе, що вони робитимуть по-новому).

Найчастіше я використовую такі інтерактивні технології навчання:

1. Організація навчально-процесу («Від широго серця», «Смайл радості», «Коло успіху»); актуалізація опорних знань («Павутинка знань», «Знайди помилку», «Сюжетний ланцюжок»); мотивація навчальної діяльності («Знаю – хочу – можу», «Очікування»).

2. Знайомство з новим (рольові ігри, робота в парах, «Коло ідей»); закріплення вивченого (робота в групах, «Круглий стіл», «Займи позицію»); рефлексія діяльності (методи «Незакінчене речення» і «Прес»).

«Мозковий штурм» як метод використання досвіду педагогів із метою розв'язання проблем і розроблення ідей.

Цей метод застосовується для розв'язання проблем і конфліктів.

Правилами «мозкового штурму» є: 1. Створення атмосфери, яка б сприяла активізації мислення, уяви, творчого

пошуку. 2. На будь-яку ідею треба реагувати доброзичливо. 3. Критика і поточне оцінювання небажані. 4. Надання часу для індивідуального висловлювання, обдумування.

Пропоную вашій увазі методи, що їх можна використовувати під час проведення «мозкового штурму»:

1. Метод прогнозування.
2. Метод відсіювання (цей метод відомий як «Тригерна техніка»).
3. Метод узагальнення ідей («ідейна інженерія»).
4. «Мозковий штурм» «Карусель».
5. Кути.
6. «Конвергентний» «мозковий штурм».
7. Лист до самого себе.
8. Демонстраційні рольові ігри.
9. Метод позиційної дискусії.
10. П'ять слів – три слова.

П'ять слів – три слова

Варіант «мозкового штурму» «П'ять слів» пропонує учасникам назвати п'ять слів, що спадають на думку під час роботи над певною темою. Потім учасники об'єднуються у групи і обговорюють ці слова. Наприкінці вправи кожна група вибирає три слова, повідомляє їх і пояснює для усієї аудиторії.

Приклади: Напишіть п'ять слів чи фраз, що першими спадають на думку, на такі теми:

- Витвір мистецтва.
- Сучасний стиль.
- Цікава гра.
- Захоплення від мистецтва.
- Спостереження за дитиною.
- Стилі мистецтва.
- Найкраща подорож.
- Шокуючі факти.

Поради, способи та варіанти застосування:

1. Використовуйте папір, розрізавши його на частини розміром індексних карток; учасники записуватимуть по одному слову чи фразі на картці. Коли вони будуть сортувати та вибирати з п'яти слів три, то їм буде легко відкинути ті, що повторюються, і водночас звернати увагу на всі слова. Учасники можуть

Далі – на стор. 9

«EDU_FEST – 2021»

Закінчення. Початок на стор. 8
також сортувати слова за категоріями, назвати три категорії, замість трьох окремих слів.

2. Зберіть у кожній групі по три картки (ідеї), складіть їх у таблицю чи альбом, щоб можна було користуватися ними протягом чи після вивчення теми.

Інтерактивні технології допомагають мені створити атмосферу доброчесливості і порозуміння, зняти у дитини почуття страху, зробити її розкутою, навіяти впевненість у своїх силах, налаштувати на успіх, виявити здібності до творчості.

Розділ III. Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ)

Навчальний процес сьогодні не можна уявити без застосування інформаційно-комунікаційних технологій.

Упроваджуючи в навчальний процес міжнародну програму «Intel. Шлях до успіху», я забезпечую вирішення завдань всебічного розвитку природних, творчих здібностей учнів, фантазії і художньої уяви, асоціативного сприйняття і мислення на основі художнього і музичного матеріалів, формує у дітей естетично-гармонійне світосприйняття, створюю всі необхідні умови для духовно-творчого розвитку конкурентоспроможної особистості, розвиваю здатність до творчої самореалізації.

Тому я вважаю, що кожен вчитель повинен володіти ними на високому рівні і вміти їх ефективно застосовувати як на уроках, так і в позаурочний час.

1. Використання ІКТ під час уроку

Візуальна підтримка: педагогічні програмні засоби, дидактичні посібники до підручника «Музичне мистецтво», ігрові програми, програми-тести, мультимедійні технології;

База даних: «Галерея українського мистецтва», «Портрети композиторів», «Музичні твори українських і зарубіжних композиторів», «Народна музика»;

Інтернет в онлайн-режимі: вебспілкування, чат.

2. Використання ІКТ в позаурочний час

Дидактичні матеріали: розробка тестів в електронному вигляді, створення термінологічного словника, виготовлення роздаткового матеріалу;

Мережа Інтернет: спілкування через Інтернет з учнями, учителями, композиторами..., підготовка до навчального процесу;

Власна студія звукозапису: записи фонограм при підготовці до позакласних заходів, голосу, авторської музики для творчої діяльності.

У наш час існують педагогічні програмні засоби, які допомагають донести до учня відповідну інформацію, але в більш легкій для

сприйняття формі. На уроці я широко використовую деякі засоби з дидактичного посібника «Мистецтво» для пояснення необхідної теми: малюнки, світлини, анімації, дикторський супровід, аудіо- та відеофрагменти, пісні у режимі караоке. Учні (особливо молодші школярі) із задоволенням візуально та музично-допитливо слідкують за віртуальними героями, які викликають у них велику зацікавленість.

Готуючись до уроку, я обираю відповідний відеоматеріал (**візуальну підтримку**) під час слухання музики. Це допомагає дітям (пережити) ті відчуття, які хотів донести композитор своїм твором. Наприклад: під час слухання твору М. Огінського «Прощання з батьківчиною» учні мають змогу відчути тугу композитора за батьківчиною за допомогою музики та візуального сприйняття відео, де зображені дивовижні краєвиди Польщі. Коли звучить музика «Гопак», на відео демонструються красі танцювальні колективи, які на глядно доносять до зацікавленого учня, які рухи використовуються під час даного танцю.

Під час уроку я іноді **використовую мережу Інтернет в онлайн-режимі** «живе» спілкування з людьми, які сприяють розкриттю теми уроку. Прикладом є уроки, присвячені подіям Другої світової війни, коли вчитель забезпечує і влаштовує відеоспілкування з одним із ветеранів або людей, які, так чи інакше, відносяться до цієї події. Також можливе спілкування з музикантами та композиторами. Наприклад, перед слуханням музики Леоніда Грабовського «Симфонічні фрески» учні мали змогу візуально побачити спілкування самого композитора на одному з українських форумів. Це викликало у них захоплення та неабиякий інтерес і зацікавленість до теми і музики в цілому.

Спілкування відбувається через мережу Інтернет з учителем навіть у позаурочний час. Учні мають можливість обговорювати теми, які їх зацікавили або викликали дуже багато запитань. Також можуть ділитися цікавою інформацією, яку знайшли самі. Більшість засобів масової інформації пропагують легкий та часто – хибний шлях для задоволення естетичних та культурних потреб, а мое завдання – направити увагу учнів на корисну, цікаву та естетично-виховну інформацію.

Результатом своєї педагогічної діяльності я вважаю те, що діти з великим задоволенням відвідують мої уроки, а наша держава отримує культурно-розвиненого креативного громадянинів, здатного до творчої самореалізації.

Олексій ПЕРЕБИЙНІС,
вчитель музичного мистецтва
СЗШ № 19, м. Павлоград

Скерцо. Й.С. Бах.

(Урок-квест у 6 класі)

Навчальна мета: поглибити знання учнів про творчість Й.С. Баха; ознайомити із жанром камерно-інструментальної музики «скерцо», з поняттям «аранжування» творів; вивчити пісню Н. Май «Червона калина».

роботу над піснею Н. Май допоможе музичний квест!

Учитель: Як ви розумієте слово «квест»? /Відповіді дітей/.

Квест – це гра, пошук, змагання, основою якого є послідовне виконання підготовлених завдань командами або окремими гравцями.

У нашій грі 4 команди, у кожної своя станція: станція № 1 «Портрет композитора» (команда № 1), № 2 «Вокальна» (команда № 2); № 3 «Інструментальна» (команда № 3), № 4 «Музичний жанр» (команда № 4).

Вчитель: Увага! Правила змагання: під час квесту гравці команд виконуватимуть завдання належно станцій. Вірне виконання або відповідь оцінюється у смайлік. Переможе команда, яка набере найбільшу кількість смайлів. Звертаю вашу увагу, що в кабінеті є музичні знаки, ілюстрації, які допоможуть у грі.

На попередньому уроці відбувся розподіл команд по станціях, ви отримали творче завдання: скласти назву і девіз команди.

За творче завдання ви отримаєте бонусний смайлік.

Щоб представити команди і розпочати квест, обираємо капітанів.

ІІІ. Актуалізація опорних знань (5 хв)

/Актуалізація опорних знань виявляє знання дітей, вміння розуміти музичне мистецтво, впливає на розвиток творчого потенціалу, з цією метою учитель проводить інтерактивну гру «Зайве слово». Капітани презентують свої команди/.

Учитель: Капітанів обираємо, У «Зайве слово» пограємо, Хто вірно відповідає, капітаном стає, Команду презентує,

до перемоги поведе!
/Правильна відповідь – смайлік/.

Гра «Зайве слово»

Станція № 1 «Портрет композитора»: М. Лисенко, Л. Бетховен, В. Моцарт, Л. Дичко, Д. Бортнянський.

Станція № 2 «Вокальна»: пісня, гімн, театр, романс, серенада.

Станція № 3 «Інструментальна»: скрипка, флейта, скрипка-альт, віолончель, контрабас.

Станція № 4 «Музичний жанр»: меса, літургія, концерт, нотний стан, реквієм.

/Капітани обрані, у них кольорові галстуки. Капітани презентують свої команди/.

Презентації команд

Станція № 1. Команда «Музика». Наш девіз «Музика не має вітчизни, її батьківщина – весь світ».

Далі – на стор. 10

«EDU_FEST – 2021»

Закінчення. Початок на стор. 9**Станція № 2.** Команда «Пісня». Девіз «Від дощу трави розквітають, від пісні – душа».**Станція № 3.** Команда «Музиканти». Девіз «Інструменти – наш талант! Грай яскраво, музикант!»**Станція № 4.** Команда «Мелодія». Девіз «Летить по світу, душа її співає, чарівна мелодія серця окрилає».**Учитель:** Спасибі командам за творчість.**IV. Мотивація****навчальної діяльності**
(основна частина – 10 хв.)

/Основна частина квесту спрямована на активну пошукову діяльність дітей, формування умінь сприймати, аналізувати, інтерпретувати п'есу Й.С. Баха. Робота в команді допомагає дітям креативно мислити, самовиражатись. Виконуючи різноманітні завдання вчителя, здобувачі освіти висловлюють свої враження та емоції, презентують результати квесту на дошці/.

Учитель: Музичний квест розпочинає станція № 4 «Музичний жанр». До речі, маршрутними листами для вас будуть цікаві підказки. Озирніться навколо та за підказкою йдіть на пошуки жанру.

Підказка: Сююту № 2 композитор написав –

В останній частині назуву жанру заплутав, приховав.
/Відповідь: скерцо «Жарт»/.

Учитель: Вірно – це скерцо. Назва – «Жарт». У давнину у царині вокальної музики так називали жартівліві пісні. Згодом скерцо перетворилося на інструментальну п'есу. Слухаємо чарівну мелодію і звертаємо увагу на прозоре звучання соло інструмента, який чутно на фоні струнних інструментів.

Слухання № 1. Під час слухання п'еси для визначення елементів музичної мови скерцо вчитель використовує інтерактивну вправу «Дитячі іграшки», яка сприяє мотивації, інтересу дітей/.

Підказка команді «Мелодія»:

Мій звук легкий і світлив, Мелодія ллється, неначе струмок, Веселкових ноток хоровод мене закружить, Запрошує солістку на танок.
/Флейта/.

Особливості музики скерцо підкреслюють елементи музичної мови: характер, ритм, темп.

Наступна підказка:
У корзинку зазирніть і скоріше нас знайдіть,

Ми для п'єси всі важливі, нас, будь ласка, поясніть!

/У корзині іграшки: клоун-веселій, грайливий, легковажний характер; серце з перцием – «гострий» ритм; літак – швидкий, стрімкий темп/.

Отже, станція № 4. Команда «Мелодія» впоралася з завданнями, отримавши __ смайла. Оплески команді.

Висновок: Сподіваюсь, усі зрозуміли, що в центрі уваги жанр скерцо «Жарт» із сююти № 2 для струнних і флейти. Скерцо – п'еса веселого характеру, з «гострим» ритмом, у швидкому темпі.

Учитель: Музичний квест продовжує станція № 1 «Портрет композитора».

Завдання гравцям: ознайомити з автором твору, зі сторінками його біографії, творчістю композитора.

Підказка команді «Музика»: Нотної азбуки король, грає він важливу роль,

А для вас, немов агент, таємницю приховав і на пазли розібрав.

/З метою визначення автора твору вчитель використовує гру «Паперові пазли», з яких здобувачі освіти складають портрет Й.С. Баха/.

Отже, автор п'єси – Й.С. Бах.

Наступна підказка:

Сторінками біографії композитора мандруємо, Його творчість вивчаємо

та міркуємо.

/За розповіддю учителя на дошці діти демонструють колаж біографії Баха, що сприяє зацікавленості дітей та продуктивному ознайомленню зі сторінками біографії композитора/.

Учитель: Й.С. Бах – видатний німецький композитор і органіст XVIII століття. Народився в м. Ейзенах, у родині музиканта. У 5 років батько подарував синові скрипку /ілюстрація/, на якій той швидко навчився грати. Після смерті батьків його виховував старший брат. Він навчав гри малого генія на органі та клавесині /ілюстрації/. Якось хлопець знайшов у брата ноти відомих композиторів та півроку при місячному сяйві переписував їх. Така любов до музики згубно позначилася на зорові Баха (втрата зору). У 15 років починається нелегке самостійне життя Йоганна. Він дає приватні уроки, працює диригентом. У 1708 році отримує посаду придворного музиканта в герцога Веймарського.

Творчість Баха – це численні прелюдії і фуги для органу, клавірна, оркестрова музика. Сам композитор

був найкращим органістом і дуже любив цей величний інструмент. Останні роки Бах жив у м. Лейпцигу, працюючи хормейстером церковного хору. Після його смерті ім'я Баха прославили сини композитора.

Ось такий нелегкий творчий шлях музичного генія, музика якого підносить, звеличує людину, виражає її внутрішній світ.

Учитель: Остання підказка для станції № 1 «Портрет композитора»:

Уважно на творчий шлях подивись,

Серед численних творів для органу

цей жанр роздивись –

П'еса вільного імпровізаційного характеру (прелюдії).

Дякую команді «Музика»,

ви отримали __ смайла.

Учитель: Час прийшов перепочити, руханку в гості запросити.

V. Руханка (1 хв)

/Важливе значення під час року надається виконанню руханки, яка сприяє фізичному розвитку, згуртованості, формує музичні здібності (розвиває слух, почуття ритму, імпровізацію)/.

Учитель: Я вітаю з початком змагання команду «Пісня» станції № 2 «Вокальна».

Завдання гравцям: вгадати називу пісні композиторки Н. Май; що оспівується в цьому жанрі; надати характеристику елементам музичної мови, через спів передати настрій, виразити свої почуття.

VI. Вокальна робота (10 хв.)

/Для виконання завдання учитель використовує фотоколаж «Найдорожча» з метою розвитку творчого потенціалу дітей, активної пошукової діяльності. Вокальна робота розпочинається з вокальної вправи-розспівки, яка готове голоси до співу. Співацька постава, дихання, дикція розвивають навички чистого співу, виразного виконання пісні, виховує артистичні здібності. Під час розспівки та вокальної роботи над піснею учитель застосовує такі інтерактивні форми: спів хором, ланцюжком, «заспіваймо вгору – заспіваймо вниз», солісти з ансамблем/.

Підказка: У пісні ягідка

червона – оберіг землі,

І найкраща всім людина,

Любити нас, оберігає

і вночі не досипає,

Їм пошана та уклін до святої землі.

/Фотоколаж «Найдорожча», пісня «Червона калина», оспівується любов до мами, до природи рідного краю.

Учитель роздає текст пісні, наслідує під супровід музики/.

Вчитель: Розспіваємось (на нотах до-мі-соль-мі-до).

Розспівки:

1. Спів музичного звокоряду (хором, ланцюжком);

2. «Заспіваймо вгору – за-співаймо вниз» (звукоряд у різних тональностях хором).

/Виконання пісні: хорове, ланцюжок, із солістами, команда «Пісня»/.

Учитель: Команда «Пісня», які почуття ви виразили в пісні через спів?

/Почуття радості, любові, тепла, добра, щастя, ніжності/.

Учитель: Які ж елементи музичної мови надали пісні яскравості?

Остання підказка:

У виразну музичну мову вплелися стрічки кольорові, потрібно їх розпластити і стрілочками відповідь знайти.

/Команда з'єднує стрілочки відповідності/.

мелодія	чіткий, рівномірний
ритм	швидкий
інтонація	розвідна, стверджувальна
темп	дзвінка, грайлива, радісна

Учитель: Спасибі команді «Пісня», усіх підбадьорили й отримали __ смайлів.

Завершує музичний квест команда «Музиканти» станція № 3 «Інструментальна».

VII. Слухання № 2 (7 хв.)

/Аранжування твору. Під час слухання учитель пояснює поняття «аранжування» з метою ознайомлення дітей з сучасною інтерпретацією твору, закріпляє назви музичних інструментів, жанри, які впливають на динаміку та енергетику п'еси/.

Учитель: скерцо «Жарт» Баха стало улюбленою п'єсою музикантів, які аранжували цей твір. Отже, аранжування: Бах написав п'есу для флейти і струнних інструментів, а музиканти перекладали твір для іншого складу інструментів або виконавців.

Завдання для станції «Інструментальна»: ознайомити нас із назвами інструментів, з виконавцями аранжування твору, відгадуючи підказки-загадки.

Підказка № 1:

Шукайте догори дригом нас, Розверніть і все гаразд!

Прилягла панянка

на моє плече,

Від її співанки

аж слюза тече. (Скрипка).

Сім доріжок в ній є,

кожна голос подає,

Як гравець торкне всі сім, стане весело усім. (Гітара).

/Звучить відео-уривок аранжування/.

Підказка № 2: Що за гість прийшов у дім,

Скільки гудзиків на нім?

А почнеш їх натискати, Починає гість співати. (Баян).

І не один, а цілих три гости! (Тріо).

Скручена, мідна, на равлика подібна. (Валторна).

/Звучить відео-уривок аранжування/.

Під

«Веселка педагогічної творчості»

Завданням сучасної освіти є формування високорозвиненої, підготовленої до життя людини, яка здатна швидко адаптуватись до життя, має розвинену пізнавальну активність і вмотивованість до навчання. Реалізувати поставлені реформою освіти завдання можуть педагоги, наділені прагненням до оновлення власних знань, оволодіння новим змістом навчання, які керуються вимогами до сформованості ключових компетентностей, використовують технології і методики організації освітньої діяльності і мають напрацьований досвід роботи, постійну потребу у пошуку нових, продуктивних технік, методик, прийомів роботи.

Доброю традицією Дніпровської академії неперервної освіти стали щорічні фестивалі педагогічних інновацій «EDU_FEST Dnipro», який в цьому році 15 червня завершився підсумковою конференцією. Вчителі початкових класів здебільшого взяли участь у номінації «Педагогічні інноватори вчителів початкових класів області в умовах упровадження Нового стандарту початкової освіти». На конкурс подано 102 роботи, автори яких отримали дипломи переможців та учасників фестивалю. Перше місце отримали 9 робіт, II – 18, III – 23.

Перше місце в конкурсі виборили роботи вчителів Криворізької СЗШ № 15 ім. М. Решетняка Вероніки Юріївни Бублик, Світлани Олексandrівни Платани, розробників спецкурсу дослідно-пошукової роботи «Юний дослідник»; вчителя Нікопольської СЗШ № 17 Оксани Вікторівни Білошнікової, «Диктант – прийом організації навчальної діяльності у впровадженні реформаторської педагогіки Ж.-О. Декрасі в умовах Нового державного стандарту початкової освіти»; вчителя пілотної Павлоградської СЗШ № 9 Тамари Миколаївни Есси-Езінг «Розвиток критичного мислення молодших школярів»; вчителя Василівської гімназії – філії Солонянської СЗШ Олени Вікторівни Івоніної «Впровадження елементів STEM-освіти у початковій школі»; вчителя опорного закладу освіти «Вишнівський ЗЗСО I-III ступенів» Вишнівської селищної ради Юлії Володимирівни Колеснік «Розвиток підприємливості та фінансової грамотності в 1 класі як один із видів педагогічної інноватики в початковій школі»; вчителя Криворізької СЗШ № 86 Світлани Олександровни Коломієць «Інноваційні форми роботи для формування дослідницьких умінь молодших школярів»; вчителя Павлоградської СЗШ № 5, «Від маленького не-посидька до майбутньої ділової людини»; вчителя СЗШ № 4, м. Покрова «Використання математичних настільних ігор у педагогічній технології «Щодені 3» (Daily 3);

представників методичного об’єднання вчителів початкових класів Марганецької СЗШ № 12 (Анжеліка Олексandrівна Беляєва, Ірина Anatolіївна Головачова, Тетяна Ярославівна Дехта, Анастасія Сергіївна Харіна, Ілона В’ячеславівна Аксюонова) «Педагогічні інноватори вчителів початкових класів для розвитку творчих здібностей учнів засобами театрального мистецтва в умовах впровадження Нового стандарту початкової освіти».

Роботи, що отримали перше місце, – новаторські авторські розробки: авторські програми, навчальні чи навчально-методичні посібники, збірка диктантів з інструкціями для застосування, авторські спецкурси. Всі вони виконані як результат досвіду роботи за Новим державним стандартом початкової освіти.

Відмінністю фестивалю 2021 року є наявність як авторських, так і колективних розробок: методичні та навчально-методичні посібники, інтерактивні зошити, спецкурси. Наприклад, учасники методичного об’єднання вчителів початкових класів Марганецької СЗШ № 12 представили на розгляд журі конкурсу спецкурс з театрального мистецтва для розвитку творчих здібностей учнів в школі І ступеня; вчителі початкових класів Новомосковської СЗШ № 1 Альона Вікторівна Бичівник, Тетяна Володимирівна Петранова, Юлія Андріївна Попова – навчально-методичний посібник «Майбутнє за тими, хто вміє взаємодіяти» (ІІ місце); вчителі початкових класів Марганецького ДНЗ-НВК Тетяна Юріївна Келеберденко, Анжеліка Олексіївна Пасько, Тетяна Сергіївна Ванкович – методичний посібник «Інтегроване навчання – сучасна педагогічна технологія» (ІІІ місце); колектив вчителів початкових класів Нікопольської СЗШ № 25 з поглибленим і профільним навчанням Світлана Валентинівна Коробчевська, Наталя Василівна Коваленко, Олена Миколаївна Кодря, Ольга Сергіївна Потьомкіна – методичний посібник «Педагогічні інноватори вчителів початкових класів області в умовах впровадження Нового стандарту початкової освіти» (ІІІ місце); методичне об’єднання вчителів початкових класів Нікопольської неповної СЗШ № 14 Катерина Олегівна Єфімчук, Любов Anatolіївна Степанченко, Ольга Степанівна Боцян, Тетяна Вікторівна Полякова, Олена Вікторівна Єрмола – методичний посібник «Формування критичного мислення як ключової навички XXI століття» (диплом учасників); група вчителів початкових класів Криворізького НВК № 35 «Імпульс» Світлана Володимирівна Сидоренко, Ірина Василівна Васильченко, Олена Петрівна Рибікова – «Організація науково-дослідницької діяльності молодших школярів в

умовах упровадження Нового стандарту початкової освіти» (дипломи учасників).

Переважна більшість запропонованих на розгляд журі розробок орієнтована на актуальні напрямки роботи Нової української школи. Серед таких варто відмітити такі роботи: «Впровадження авторського спецкурсу дослідницько-пошукової роботи учнів початкової школи «Юний дослідник» (авт. В.Ю. Бублик, С.О. Платана, Криворізька СЗШ ім. М. Решетняка); «Розвиток підприємливості та фінансової грамотності у 1-му класі» (авт. Ю.В. Колесник, Вишнівська СЗШ); «Від маленького не-посидька до майбутньої ділової людини» (авт. К.О. Кононенко, Павлоградська СЗШ № 5); «Використання математичних настільних ігор в педагогічній технології «Щодені 3» (авт. В.В. Оніщенко, СЗШ № 4 м. Покрова).

Найбільш активними учасниками обласного фестивалю педагогічних інновацій 2021 року стали вчителі та педагогічні колективи школи І ступеня м. Кривого Рогу – 14 робіт, м. Кам’янського – 11 робіт, м. Покрова та м. Марганця – по 6 робіт, м. Павлограда – 5 робіт, м. Синельникового та м. Вільногірська – по 4 роботи.

На закінчення маю зазначити наступне:

- члени журі фестивалю в номінації «Педагогічні інноватори вчителів початкових класів області в умовах впровадження Нового стандарту початкової освіти» виконали велику за обсягом і відповідальну роботу з вивчення, аналізу та узагальнення надісланих матеріалів;

- спільнота вчителів початкових класів області успішно реалізує завдання з реформування початкової освіти відповідно до Стандарту, типових і модельної програм та нового змісту початкової освіти. За три роки масової роботи в Новій українській школі вчителями області напрацьованій продуктивний досвід роботи;

- традиція обласного фестивалю має продовжуватись, тому що дуже важливо для творчо працюючого вчителя «виходити» за межі класу чи школи, а для молодого вчителя мати можливість ознайомитися з досвідом роботи кращих вчителів і колективів області.

Побажання: спеціалістам, які відповідають за роботу початкової школи в містах і територіальних громадах області, долучатись до відбору робіт до участі в обласному фестивалі, активізувати роботу з розповсюдження інноваційного досвіду роботи педагогічних працівників і шкільних професійних об’єднань.

Людмила ПИСАРЄВА,
старший викладач
кафедри дошкільної
та початкової освіти
Академії

Дошкілля

На фестиваль педагогічних інновацій «EDU_FEST Dnipro – 2021» надійшло 115 робіт від педагогів дошкільної галузі з різних регіонів Дніпропетровщини.

За рішенням експертної групи, переможцями стали 46 педагогів і отримали дипломи: І ступеня – 18 педагогів; ІІ і ІІІ – по 14.

У представлених творчих досвідах педагоги ЗДО показували свої практичні та ефективні методичні досягнення в умовах дистанційного та традиційного навчання і виховання.

У номінації «Соціально-гуманітарна освіта: «Новітні технології в діяльності сучасного закладу дошкільної освіти»» педагоги ЗДО зуміли представити різноманітні інноваційні технології з різних освітніх напрямів в роботі з дітьми, педагогами та батьками.

Родзинкою цієї номінації стали дві роботи. Перша – вихователя-методиста ДНЗ (ясла-садок) № 70 комбінованого типу м. Кривого Рогу Вікторії Вікторівни Колісник «Каталог онлайн ігор з математики». У каталогі надано онлайн-ігри з математики та розвитку елементарних економічних знань, розроблені вихователями закладу та використовуються у роботі із дітьми дошкільного віку. Ігри апробовані в період адаптивного карантину, як додатковий інструмент навчання дітей. Користь створення онлайн-ігор обумовлена тим, що для їх виготовлення не треба багато часу, зберігаються природні матеріали, не захаращається простір громіздкими папками, та головна перевага таких ігор, що в одному пристрії можливо зберігати і використовувати безліч ігор.

Наступний цікавий досвід вчителя-логопеда ЗДО комбінованого типу № 13 «Берізка» м. Марганця Ольги Леонідівни Булах «Метод «Фідбек» як новітній інноваційний засіб співпраці вчителя-логопеда з батьками, дітьми дошкільного віку, які мають порушення мовлення».

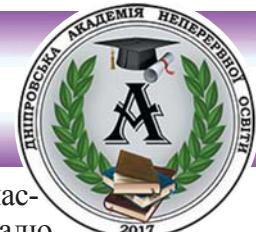
Матеріали досвіду розроблені на основі авторської сучасної інноваційної технології «Фідбек» як засіб співпраці з батьками в логопедичній роботі. Показано переваги застосування даної технології з метою підвищення педагогічної освіченості батьків з питань розвитку мовлення, попередження та подолання мовленнєвих порушень у дітей з використанням інформаційно-комунікаційних технологій та дистанційних форм роботи.

Отримані результати свідчать про високий рівень професійності педагога закладу дошкільної освіти, їх здатність до генерування нових ідей та ефективного створення якісних освітніх ресурсів.

Людмила КЛІМОВА,
Наталя МІХІНА,
Валентина КУПРІЄНКО,
Ірина МАЗУР, старші викладачі
кафедри дошкільної та
початкової освіти Академії

«EDU_FEST – 2021»

Результати участі вчителів математичних, природничих і технологічних дисциплін у фестивалі

Сучасний етап розвитку інформаційного глобалізованого суспільства зумовлює зміни підходів до професійного розвитку особистості. Це викликано тим, що нині «в технічно розвиненому та економічно нестабільному світі» в умовах потреби поліфункціональної діяльності кожна людина має самореалізуватися, насамперед професійно, якісно і ефективно діяти, щоб бути конкурентоздатною та успішною.

Окрім цього, «на початку ХХІ ст. світова спільнота зрозуміла, що вчительство – це не лише «zmіна величина», яка необхідна для успішного реформування освітніх систем, але й «найбільш визначний носій змін» у реалізації реформ. Ця подвійна роль вчителів у освітніх реформах – бути суб’єктом і об’єктом реформацій – робить професійний розвиток вчителів зоною виклику».

Тому в сучасності активно розробляються нові підходи і, відповідно, стратегії (способи і форми організації, зміст того, що потрібно зробити) професійного становлення та розвитку особистості педагога.

Упродовж квітня - червня 2021 року Дніпровською академією неперервної освіти організовано і проведено фестиваль педагогічної творчості освітян Дніпропетровщини «EDU_FEST Dnipro – 2021».

Номінація «Природчи-математична освіта» представлена трьома підномінаціями:

- «Організація ефективного дистанційного та змішаного навчання

Щойно завершилась підсумкова **сесія** та робота **секцій** за тематикою номінацій фестивалю «EDU_FEST Dnipro – 2021».

Відкрив онлайн-конференцію ректор Дніпровської академії неперервної освіти Віктор Сиченко. Марина

предметів математичного, природничого та технологічного напрямків»;

- «Позакласна робота вчителя математичних, природничих і технологічних дисциплін як форма популяризації науки»;

- «Формування мотивації в учнів до навчально-пізнавальної діяльності на уроках математичного, природничого та технологічного напрямків».

Для участі у фестивалі було подано 174 роботи, серед них індивідуальні та авторські колективи.

У роботах педагоги Дніпропетровщини піднімали питання розвитку особистості через формування компетентностей, природничо-наукової картини світу, світоглядних позицій і життєвих цінностей з використанням трансдисциплінарного підходу до навчання. Давали

інтерактивні інструменти практичного застосування наукових, математичних, технічних та інженерних знань для розв'язання практичних проблем для подальшого використання цих знань і вмінь учнями у професійній діяльності.

Педагоги Дніпропетровщини з метою обміну педагогічним досвідом узагальнювали свої навчальні методики, які спрямовані на задоволення попиту на наукову освіту, формування актуальних на ринку праці компетентностей здобувачів освіти. Більша кількість робіт була призначена упровадженню в освітній процес проектної діяльності, цифрових технологій, проблемного навчання (створення проблемних ситуацій, в яких здобувачі освіти самостійно шукають відповіді на питання), особистісну орієнтацію освіти,

що передбачає рівневу і профільну диференціацію навчання, рівний доступ до якісної освіти, розвиток особистості та високий рівень самореалізації здобувачів освіти.

Серед 174 робіт переможцями стали 40, з них нагороджені дипломами I ступеня – 6 робіт, II ст. – 14, III ст. – 20.

Відгук з фестивалю

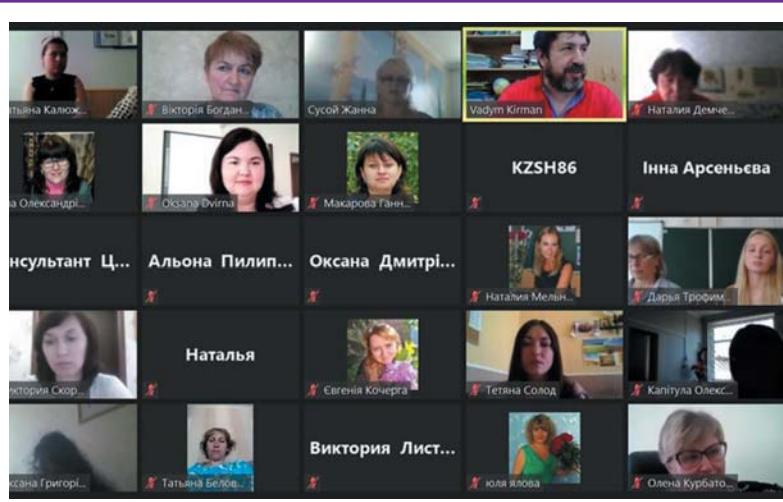
Ватковська і Світлана Гаврилюк коротко оголосили підсумки, навівши загальну кількість робіт, кількість робіт за номінаціями та кількість призових робіт.

А потім були секційні засідання. Мене особисто цікавили дві секції, які вели кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри природничо-математичної освіти Вадим

Кірман та завідувачка НМЛ природничо-математичних дисциплін Олена Добрянська у номінації «Природчи-математична освіта».

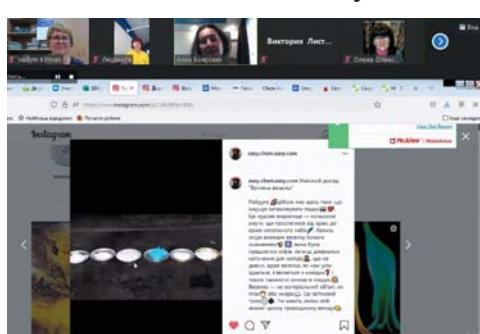
Хочу подякувати організаторам фестивалю за надзвичайно потужний захід! Я почула про нові техніки, методи та ресурси, які зможу використовувати в своїй подальшій роботі.

Для фестивалю я підготувала матеріал «Здоров'я-зберігаючі технології при дистанційному викладанні предметів природничого напрямку».

Активними учасниками фестивалю були педагоги закладів: Криворізький НВК № 35 «Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів – багатопрофільний ліцей» «Імпульс», П'ятихатський заклад загальної середньої освіти № 1, Кам'янський технічний ліцей імені Анатолія Лигуна, Лозуватська опорна СЗШ ім. Т.Г. Шевченка, Христофорівська філія Софіївської опорної СЗШ Лозуватської сільської ради, Дніпровська гімназія № 1, Дніпровський НВК № 33 «Маріїнська багатопрофільна гімназія – загальноосвітній навчальний заклад І ступеня».

Для об'ективного оцінювання та експертизи матеріалів, поданих на фестиваль, утворено склад експертної групи (фахівці кафедри природничо-математичної освіти Дніпропетровської академії неперервної освіти): голова експертної групи – завідувач кафедри, кандидат педагогічних наук Вадим Кірман, члени експертної групи – доцент кафедри, кандидат біологічних наук Ганна

Чаус, старші викладачі Ельміра Соколова, кандидат історичних наук Олена Романець, Евгенія Кочерга, Олена Добрянська. Дякуємо експертній групі за якісне опрацювання, об'ективне оцінювання та експертизу матеріалів, поданих на фестиваль.

Вітаємо переможців і учасників фестивалю!

Бажаємо успіхів і натхнення!

Сподіваємося на подальшу плідну співпрацю та участь у нових проектах і спільних заходах!

Олена ДОБРЯНСЬКА, завідувач навчально-методичної лабораторії природничо-математичних дисциплін Академії

Вікторія БОГДАНОВА, учасниця і спікер «EDU_FESTDnipro – 2021»

«EDU_FEST-2021»

Наука: захоплюємо і надихаємо учнів

Справедливо говорять, що майбутнє повинне бути в руках учителя, інакше воно спізнатиметься або не настане зовсім. Для свого повноцінного розвитку суспільство має розуміти, як улаштоване довкілля, постійно повноважувати знання про нього та будувати життя відповідно з рівнем розвитку науки.

За останні десятиліття відбулася значна переорієнтація медіа зі сфери друкованих видань на Інтернет-мережу. З одного боку, інформація стає набагато доступнішою, однак, з іншого, – виокремлення справді важливої, достовірної і корисної інформації вимагає від вчителя не тільки додаткових зусиль, а й певних компетентностей: дедалі потрібнішими ставатимуть не лише специфічні уміння і навички, а й міцна світоглядна основа, що спонукає до постійного зіставлення й аналізу фактів і оцінок, пошуку альтернативних джерел інформації.

Відмітимо ресурси, які сприяють популяризації науки.

Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського ініціювала формування корпоративного **інформаційного порталу «Наука України: доступ до знань»**. Учні відкриють для себе велику колекцію публікацій, що охоплюють широкий спектр дисциплін, від теоретичних до прикладних.

Цікавими науковими фактами вчені та викладачі вищої школи діляться на сайті **«Моя наука»**. Ідея «лекції учням» виникла 2013 року в ученіх Інституту фізіології імені О.О. Богомольця НАН України. Але ще 3-4 роки тому деякі лекції – через перевантаженість формулами та спеціальною термінологією – були, відверто кажучи, розраховані, радше, на фахівців. Сьогодні науковці вже наочилися розповідати про свою роботу доступно, цікаво й виважено. Та найважливіше те, що вони завжди намагаються залишити загадку, аби спонукати учнів самостійно розібраться в темі.

«STEM is FEM» ставить за мету об'єднати активних представниць нового покоління, створити унікальний простір, в якому кожна жінка зможе застосувати свої знання і навички для створення непересічних стратегій розв'язання суспільних проблем.

В умовах технологічного прогресу стає поширенним створення просторів, де можна доторкнутися на практиці до законів природничих наук, побачити на власні очі найцікавіші досліди, взяти в них участь у ролі дослідника. **STEM-лабораторія МАНЛаб** спеціалізується на здійсненні досліджень у галузі природничих дисциплін (фізика, хімія, біологія, географія, астрономія, екологія, мінералогія). Використовуючи мережевий ресурс НЦ МАН України, учні мають можливість скласти план та виконати експериментальне дослідження. Мотиваційним та інформаційно-розвивальним середовищем для учнів, які зацікавились і вже долучились до досліджень (мова англійська), є ресурс **Science Buddies**. Щомісяця він поповнюється новими пропозиціями щодо

тематики дослідницьких проектів, містить методичні матеріали з основ наукових досліджень в доступній для учнів формі, надає можливість визначитись з власним напрямом досліджень, а також розкриває перспективи обраного шляху у певній галузі природничих знань.

Відзначимо ще одну важливу сторону позакласної роботи. Якщо слабкому учневі потрібна додаткова увага вчителя, то сильному учневі такої уваги необхідно вдвічі більше. Талановиті діти далеко не в усьому бувають першими. У такої дитини досить рано формується зона особливих інтересів. У ранньому віці діти часто приховують свої здібності, вони швидко привчаються вести себе «як усі». Так гине талант, що не встиг заявити про себе. У неофіційній обстановці, в умовах, коли є можливість вільного вибору діяльності, учні повніше розкривають свої нахили та здібності. Саме тому важливим є спілкування учнів з науковцями вищів, які працюють над тим, щоб заалучити учнівську молодь до систематичної науково-дослідницької, експериментальної, винахідницької діяльності з різних галузей науки. Особлива цінність такого спілкування проявляється тоді, коли воно відбувається в рідному закладі.

Одним із шляхів підвищення інтересу учнів до науки є відвідування тематичних виставок, експозицій музеїв, присвячених досягненням науки і техніки в різних галузях знань та їх практичному застосуванню, а також проведення комплексних заходів, таких як дні науки. У Технічному ліцеї імені Анатолія Лигуна День науки вперше був проведений у 2018 році. До участі в ньому були запрошені викладачі Дніпровського технічного університету (м. Кам'янське). В рамках заходу відбулася наукова учнівська конференція, а також проведено 4 локації під керівництвом вчених та вчителів ліцею. Другий День науки відбувся на базі ліцею у 2019 році – здобувачі освіти мали можливість поринути у світ наукових досліджень учнів-членів МАН, а також відвідати 10 локацій і зустрітися з науковцями Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара (м. Дніпро). Пандемія Covid-19 внесла певні корективи в плани роботи вчителів нашого закладу. Згідно з обмеженнями помаранчевої зони «не можна проводити масові заходи (вистави, свята) за участь дітей з більш як однієї групи чи класу і в присутності глядачів». Але теоретичні компоненти (конференції, диспути), практичні компоненти (оформлення фотоальбомів, виготовлення наочності), ігрові компоненти (квести, турніри, інтелектуальні ігри) природничих дедалі продовжують наближати вчителя до учнів, згуртовують учнівські колективи, залишають значний слід у свідомості та почуттях учнів і завдяки цьому мають велику навчально-пізнавальну та виховну цінність.

Юлія КОСТРЮКОВА,
вчитель Технічного ліцею імені
Анатолія Лигуна, м. Кам'янське

Здоров'язбережувальні технології при дистанційному викладанні предметів природничого напрямку

Організація ефективного дистанційного та змішаного навчання предметів математичного, природничого і технологічного напрямків

Найціннішим надбанням кожної людини є її здоров'я, оскільки саме його стан визначає її успішну життєдіяльність. Формування всебічно розвиненої особистості, компетентного фахівця, здатного до життя у швидкоплинному, інформаційному суспільстві – одне з головних завдань освіти. У сучасних умовах гостро постає проблема збереження здоров'я всіх учасників освітнього процесу, розвиток навичок здорового способу життя, створення умов для зміцнення та збереження здоров'я.

Здоров'язбережувальне навчання – це така взаємодія вчителя з учнями, яка забезпечує фізичне, психічне і соціальне благополуччя всіх суб'єктів навчально-виховного процесу; підтримка здоров'язбережувального навчання – це взаємодія всіх суб'єктів освітнього процесу для надання йому ознак упорядкованості, науковості, відкритості та привабливості.

Компонентна структура здоров'язбережувального навчання, особливо під час карантинних заходів, характеризується як множина елементів, що взаємодіють між собою: ранкова зарядка; самомасаж для стимуляції роботи головного мозку; оздоровча мікропауза містить компоненти (гімнастику для очей; самомасаж усіх груп великих м'язів; гімнастичні вправи для профілактики застійних явищ в організмі; релаксаційні вправи на гармонізацію психоемоційного стану; комплекс вправ для формування правильної постави під час позаурочних і позакласних занять; дотримання санітарно-гігієнічних вимог в навчальному середовищі).

Шляхи формування здоров'язбережувальних компетентностей через соціальні мережі при дистанційному навчанні:

1) створення спеціальних сторінок здоров'язбережувальної тематики у Facebook, отримання при спілкуванні в процесі творчої діяльності досягнення поставленої мети;

2) підвищення відповідальності, розширення зобов'язань і можливостей шляхом передачі емоцій, опису подій і думок зі здоров'язбережувальної тематики;

3) співпраця з іншими, обмін знаннями і отримання зворотного зв'язку (наприклад, створення сторінок у Twitter щоденного повідомлення про формування звичок здорового харчування);

4) використання отриманої інформації в реальному житті та застосування знань у новому практичному контексті (наприклад, обмін рецептами приготування та вживання здорової їжі);

5) отримання знань як результат спільної діяльності – співпраці людей, які можуть відрізнятися віком, соціальним статусом, гендером і можуть мати різні світоглядні позиції та цінності (наприклад: активна дискусія на здоров'язбережувальних сайтах соціальних

мереж надає більш ґрунтовні та актуалізовані знання);

6) вирахування та актуалізація набутих раніше знань під час передачі та отримання нової інформації зі здоров'язбережувальної тематики шляхом співпраці з іншими (наприклад, розмови та обмін досвідом в мережі);

7) активне визначення нових завдань (наприклад, окреслення конкретних цілей або завдань для себе, друзів, сім'ї або специфічної групи, щоб розпочати фізичні вправи для підвищення фізичної активності й обміну інформацією в мережі);

8) рефлексія на процес і засвоєння нової інформації (наприклад, обмін з іншими своїми успіхами шляхом розміщення фото, приготовлених дома страв здорового харчування і мотивація інших на аналогічні творчі дії).

Поряд із позитивними факторами впливу, значна кількість дослідників наголошує на негативних чинниках впливу роботи в інформаційному просторі. Проаналізувавши різні інформаційні джерела стосовно досліджень науковців, можна виділити основні напрями негативного впливу роботи в комп'ютерно-орієнтованому середовищі при дистанційному навчанні, а також застосування інтернет-орієнтованих технологій на здоров'я дітей (вплив на фізичний, психологічний стани).

Розглянемо шляхи вирішення проблеми впливу комп'ютера на здоров'я дітей, що пропонуються дослідниками.

По-перше, усі дослідники наголошують на необхідності створення належних умов мікроклімату, дотримання вимог до організації робочого місця та до технічних параметрів комп'ютерного устаткування; дотримання вимог до режиму роботи, які детально прописані в Державних санітарних правилах і нормах.

По-друге, більшість ученів рекомендують впроваджувати в освітній процес здоров'язбережувальні технології: сприятливі умови навчання дитини в школі (відсутність стресу, адекватність вимог, адекватність методик навчання і виховання); раціональну організацію навчального процесу (відповідно до вікових, статевих, індивідуальних особливостей і гігієнічних вимог); відповідність навчального та фізичного навантаження віковим можливостям дитини; необхідний, достатній і раціонально організований руховий режим.

Вікторія БОГДАНОВА,
вчитель хімії
П'ятихатського ЗСО

Який він, сучасний урок математики?

З початком дистанційного навчання, пов'язаного з пандемією COVID-19, вчителі, учні та батьки зіштовхнулися з новими викликами. Учасники навчального процесу за короткий термін ставали все більше мобільними, а уроки – сучаснішими.

Використання інноваційних або хмарних технологій надає безліч можливостей для організації дистанційного та змішаного навчання під час хвороби учня, дозволяє надавати чи отримувати освітні послуги школярам з обмеженими можливостями, працювати учням у синхронному або асинхронному режимі взаємодії.

Для дистанційного уроку математики з використанням хмарних технологій необхідний комп’ютер (ноутбук, планшет, смартфон) і доступ до мережі Інтернет, а це є майже у кожній школі чи родині.

Основні хмарні сервіси, які досить відомі сьогодні та їх можна використовувати при навчанні математики (безкоштовно або на платній основі):

- **хмарна платформа Google Apps** (<https://google.com.ua>) з усіма її сервісами;
- **хмарні сховища файлів** (Google Drive, icloud та ін.);
- **навчання математики онлайн: математика для школи** (<http://formula.co.ua/>, <https://learning.ua/mathematyka/>, <https://gioschool.com/training>, <https://miyklas.com.ua/>, <http://ua.onlinemschool.com/> тощо); **Академія хана** (<https://uk.khanacademy.org/>);
- створення онлайн-тестів – майстер-тест (<http://master-test.net/uk>), тесторіум (<http://testorium.net/>);
- **сервіси для створення інтерактивних плакатів**;
- **сервіс для створення інтерактивних вправ** (<http://Learningapps.org>);
- **платформи для організації дистанційного навчання** (Google Classroom, Moodle, Edmodo, Мій клас, Class dojo, Human);
- **Office 365.**

Хмарні технології на даний час стають повноцінним освітнім інструментом, дозволяючи усім школам створювати власні онлайн-простори. У сучасних школярів (принаймні, у більшості) є смартфони і, відповідно, поштові скриньки, а також доступ до платформ дистанційного навчання школи, де зберігаються усі домашні завдання, підручники, інші навчальні матеріали. Використання нових технологій при викладанні математики стимулює підвищення кваліфікації вчителя, спонукає шукати нові форми, інструменти та методи навчання. Значна кількість основних методичних інновацій у математиці сьогодні пов’язана із застосуванням інтерактивних методів навчання.

Організація інтерактивного навчання передбачає активне використання наочних прикладів та демонстрації певних процесів, що практично не можливо (або підготовка займає багато часу – скажімо, побудова на дошці фігур) без використання демонстраційного

екрану. Саме демонстрація процесу вирішення задачі спростила сприйняття учнями матеріалу і призведе до кращого засвоєння, а також звільнить вчителя від побудови складних фігур тощо, що потребує додаткового часу.

Інтерактивні технології та вправи допомагають пояснити складний для учнівської уяви матеріал (як напочність), дають можливість «розбавити» звичайний урок різноманітними вправами, зробити його цікавим.

На своїх уроках я використовую інтернет-сервіс мультимедійних дидактичних вправ <https://learningapps.org/>. На сайті доступна база завдань, розроблених учителями з різних країн світу для усіх предметів шкільної програми.

Для учнів 7-9 класів актуальним став додаток для створення математичних моделей <https://www.geogebra.org>, зокрема **графічний калькулятор та геометричні побудови**, їх можна використовувати онлайн або завантажити на смартфон.

Щоб осучаснити процес навчання, практикую використання генератора QR-кодів онлайн + QR-reader на смартфоні. QR-кодами доповнюється зміст параграфів сучасних підручників, і учні вже вміють працювати з ними. На мою думку, їх особливість у тому, що QR-код дає можливість перейти одразу на вірне посилання і унеможливлює введення учнями помилкових символів або сайтів, економить час на уроці та дозволяє зміст завдань збагатити інтерактивними та мультимедійними матеріалами.

Окремої уваги потребують сервіси для створення кросвордів **Cross** (<http://cross.highcat.org>), хмар слів **Wordart** (<https://wordart.com/>), ребусів **Rebus1.com** (<http://www.rebus1.com/ua>). Особливим помічником у підготовці до сучасних уроків є сервіс **Padlet** (<https://padlet.com>).

Урок математики сьогодні значно відрізняється від уроків попередніх років. Щоб зацікавити учнів і бути сучасним, вчитель повинен систематично підвищувати свою кваліфікацію, зокрема, ІКТ-компетентність. Інструменти для організації змішаного та дистанційного навчання постійно оновлюються. Учителі користуються широким вибором об’єктів для вивчення. Звісно, всі сервіси мають свої переваги та недоліки, але оцінити їх можна лише працюючи із ними.

Вікторія ХУТОРНА, вчитель математики та інформатики Христофорівської філії Софіївської опорної СЗШ, смт Христофорівка, Криворізький район

Інноваційні технології дистанційного навчання математики

Як показує час, освітній процес 2019-2021 н. р. характеризувався:

- переходом до дистанційного та змішаного навчання;
- індивідуалізацією навчального процесу;
- масовою адаптацією відеоконференцій і віддаленого навчання до освітнього процесу;
- враховуванням індивідуальних результатів і здібностей учнів.

У нових реаліях організації освітнього процесу, пов’язаних із пандемією «Covid-19», формами межевої комунікації стали: електронна пошта; відеоконференції, онлайн-уроки; освітні навчальні платформи; youtube-сервіс та месенджери.

Організація ефективного дистанційного навчання повинна базуватися на можливостях використання нових технологій в освіті:

- хмарні та мобільні технології;
- ігри та гейміфікація;
- відкритий навчальний контент;
- персональне навчальне середовище.

Безперечно, основну роль в освітньому процесі відіграє персональне навчальне середовище, яке містить також і хмарні інструменти, онлайн-середовища, необхідні для організації дистанційного навчального процесу.

Дистанційний курс предмета повинен мати чітку структуру, що сприяє створенню умов для навчання в діяльності та співробітництві учнів і тьютора.

Учасники навчального процесу обов’язково отримують інструкції з опрацювання теоретичного матеріалу та виконання завдань під час дистанційного уроку. Весь навчальний матеріал розміщую на освітній платформі Google Classroom, доступ до якого вони мають протягом усього навчального року. Дистанційний курс Google Classroom також дає можливість приватного спілкування із вчителем, конфіденційний доступ до результатів навчання протягом курсу.

Технологію індивідуалізації процесу навчання облаштовую так, щоб учні мали можливість побудувати власну «освітню траекторію».

Для реалізації диференціації навчання використовую інтерактивні завдання на уроках і різноманітні контрольні роботи.

Успішна соціалізація учнів здійснюється шляхом високої предметної мотивації на уроках математики. Застосування нетрадиційних методів пожвавлює урок, робить його цікавішим і динамічнішим, що відповідно впливає на активність учнів. Мотивація із зовнішньої змінності на внутрішню, стає інтересом самого учня. Організацію мотивації під час уроку проводжу за допомогою мотиваційних відеороликів, що сприяє формуванню

громадянської та соціальної компетентності учнів.

Застосування групової технології навчання на уроках математики розширює пізнавальні можливості учня; формує навички самостійної роботи; виховує почуття відповідальності за виконану роботу. Учні отримують можливість поширювати набуті вміння, навички та способи діяльності на інші шкільні предмети та сфери діяльності.

Основну роль в розробці уроків приділяю інтерактивним методам навчання, які сприяють глибокому засвоєнню навчального матеріалу та формуванню компетентностей.

Це дозволяє організувати навчання так, щоб усі учні були залучені до процесу досягнення результату, формування висновків, – коли кожен робить індивідуальний внесок, обмінюючись знаннями та способами діяльності з іншими.

Однією з ефективних форм навчання є ділова гра. Практикую ігрові елементи на різних етапах уроку. Високий ефект дають ділові ігри, квести, спрямовані на розв’язання профільних задач.

Так, включення в урок ігрових моментів робить його цікавішим, підвищує інтерес до вивчення предмета, створює в учнів гарний настрій, сприяє подоланню труднощів.

Спільна робота вчителя та учнів на уроках охоплює інтеграцію математики з інформатикою, навчання через співробітництво.

Розвиток уміння застосовувати математичні методи для вирішення прикладних завдань реалізує через виконання завдань на дослідження в онлайн-додатку GeoGebra. Застосування GeoGebra на уроках геометрії надає можливість учням спільно створювати динамічні моделі для демонстрації різних математичних понять і створення динамічних зображень фігур.

Здатність учнів навчатися впродовж життя формує, застосовуючи інтеграцію математики з іншими навчальними предметами, використовуючи творчі завдання у відкритому графічному режимі середовища креативного програмування Processing.

Використання різноманітних освітніх технологій є результатом творчого підходу вчителя до справи. Щоб досягти результатів, насамперед, треба працювати над собою. Постійне самовдосконалення, опанування нових технічних засобів, педагогічних прийомів і особистісне зростання – вимога до кожного сучасного вчителя.

Оксана ДВІРНА, вчитель математики та інформатики Лозуватської опорної СЗШ ім. Т. Г. Шевченка

Підвищення рівня мотивації учнів

ХХІ століття. Канули в минулі традиційні уроки. Настав час змін. Національна доктрина ставить перед учителем завдання створити дитині умови для його максимального самовизначення і саморозвитку. Сьогодні суспільству потрібна людина, здатна приймати самостійні рішення, готова до самоосвіти. Останнім часом серед учнів знизвися інтерес до навчання. Особливо ця проблема стала глобальною при вивчені математики. У дітей зник інтерес до здобуття математичних знань. Своє небажання вчитися вони виправдовують висловом найбагатшого IT-мільярдера Ілона Маска: «Відкриття свого бізнесу – це мітть, коли ви розумієте, наскільки даремним був ваш час у школі».

Тому перед нами виникає питання: що ми можемо зробити? Успішність кожного уроку залежить від учителя, його майстерності і професіоналізму, від методики, яку він використовує. Якщо вчитель доступно викладає матеріал, створює ситуацію успішності, доброзичливу атмосферу на уроці, то учні краще засвоють «сухий» і не завжди зрозумілий матеріал підручника.

Ми знаємо, що математика багатьом дается важко. І якщо немає мотивації, або вона дуже слабка, то вивчення математики для дитини перетворюється в нелегкий іспит.

Навчання на уроці математики тільки тоді для дітей буде в радість, коли вони самі хотітимуть доводити, сперечатися, робити відкриття, – усе через напругу своїх розумових і душевних сил.

Тому кожен вчитель повинен донести до учня, що навіть мінімальні математичні знання допоможуть йому піднятися на більш високий щабель саморозвитку. Вивчення математики – складний процес, який призводить до розвитку розсудливості, гнучкості розуму, вміння аналізувати та робити висновки. Уміння бачити цікаве і дивуватися тому, що відбувається навколо, дозволяє учніві відчути радість, стимулює його до нових знань, творчого пошуку. Цю властивість треба розвивати постійно.

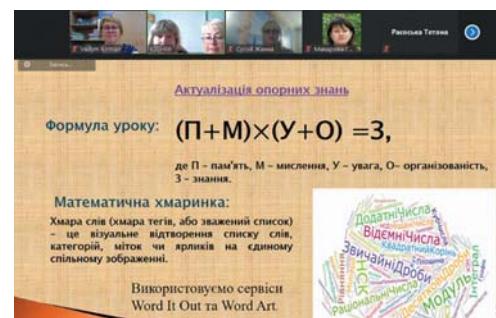
Реалізація цього неможлива без мотивації навчання та розвитку інтересу до нього. Формування мотивації учня без перебільшення можна назвати однією із центральних проблем школи.

Діти настільки інформатизовані, що зацікавити їх програмовим матеріалом практично неможливо. Враховуючи невелике бажання отримувати нові знання та підвищенню стомлюваність учнів, учителеві необхідно побудувати роботу так, щоб зацікавити навчальною діяльністю, враховуючи індивідуальні можливості кожного. При цьому вчитель обирає ті шляхи пізнання та роботи на уроці, за допомогою яких він найефективніше зможе озброїти учнів математичними знаннями і навичками.

Одна, дві хвилини на початку уроку, але від них іноді залежить продуктивність всієї роботи. Організаційний момент повинен нести мотивуючу функцію. Відомо, що навіть мавпа не візьме в руки палку, якщо не буде розуміти, навіщо вона її потрібна. Так і діти повинні бути зацікавленими тим, що відбувається на уроці. Тільки тоді вони зможуть працювати з належною віддачею.

Щоб мотивувати учнів під час організаційного моменту, можна використати різні методи: «Формула уроку», рефлексія, «Дерево успіху», «Букет настрою».

Не менш важливий етап уроку – актуалізація опорних знань. Актуалізувати опорні знання – означає відновити в

пам'яті засвоєне учнями раніше, котре буде потрібне для розуміння, осмислення і кращого засвоєння нового навчального матеріалу. Пропонуємо використати такі прийоми: «Світлофор», «Математична хмаринка», «Відгадай кросворд», «Математичне лото», «Додай наступне». Часто, коли перед учнями стоїть важливe та на-гальне завдання, на допомогу приходить метод «мозкового штурму», «кластеру» та «скелету риби», які сприяють виникненню інтересу до теми та визначення мети її вивчення.

У наш час знайшов широке застосування як на уроці так і в позаурочний час метод «Квест», який дозволяє стимулювати логічне мислення, привчає дітей міркувати над завданням, оцінювати ситуацію, аналізувати інформацію.

При повторенні матеріалу та під час підготовки до ЗНО використовуємо «Ментальні карти» та флеш- і фліп-картки. Той матеріал, який ми бачимо, краще сприймається та запам'ятується. А якщо візуалізацію створювати особисто, і декілька разів повторити, то матеріал надовго відкладається у нашому мозку.

Зраз розповсюджене використання лепбуків. Створення лепбука допомагає розвинути творчість, засвоїти або закріпити навчальний матеріал, систематизувати свої знання.

Мотивувати учнів до навчально-пізнавальної роботи можуть інтерактивні тести перевірки знань, які зараз, під час дистанційного навчання, набули особливого значення. Такі тести створюють як вчитель, так і учні. Створювати тести можна на різних платформах. У сучасному вебпросторі пропонується дуже багато безкоштовних конструкторів онлайн-тестів із різними формами тестування. Кожен може обрати той, який йому більше подобається. Найчастіше ми використовуємо сайти «На урок», «Всеосвіта» та Google Forms.

Для розвитку пізнавального інтересу до математики на уроках та при позакласній роботі користуємося сервісом «Learning Apps». На сайті можна знайти такі інтерактивні вправи, як «Знайди пару», «Вікторина», «Пазл», «Кросворд» та інші. Ці вправи можна використовувати як під час вивчення нового матеріалу, так і при актуалізації або закріпленні.

Набір методів і прийомів можна продовжувати до нескінченності, але кожен учителев повинен зробити так, щоб його урок був досить цікавим, неповторним, таким, що запам'ятується.

Розвиток мотивації до навчання – дуже довгий цілеспрямований процес.

Висока пізнавальна активність можлива тільки тоді, коли учню цікаво на уроці. Ми вважаємо, що використання цих методів і прийомів дає відчутний результат. Математика подобається нашим учням.

Світлана КОЛБАСОВА,
старший вчитель;
Валентина ПАШКО, вчитель-
методист СЗШ № 86, м. Кривий Ріг

Інтерактивні презентації як ефективний засіб активізації здобувачів освіти в умовах дистанційного та змішаного навчання

Незамінними помічниками вчителя є інтерактивні завдання, які стимулюють здобувачів освіти до активного та осмисленого здобуття нових знань, формування вмінь і навичок в умовах дистанційного та змішаного навчання.

Інтерактивне навчання створює комфортні умови здобуття освіти, в яких кожна дитина відчуває свою успішність та інтелектуальну спроможність, при цьому і дитина, і вчитель є рівноправними суб'єктами навчання.

Онлайн-сервіси для створення інтерактивних презентацій

Презентація – це, в першу чергу, пасивна подача інформації, але в інтерактивній презентації є слайди, в яких кожен учасник має бути активним і виконувати поставлене перед ним завдання: написати або намалювати свою думку, обрати правильну відповідь, назвати асоціації, розташувати в певній послідовності факти або дії. Спільним для інтерактивних презентацій є те, що кожен сервіс має два ресурси: сайт для створення та сайт для проведення. При цьому екран здобувача освіти та учителя відрізняється. Учитель може керувати показом презентації та бачити надіслані відповіді від кожного учасника.

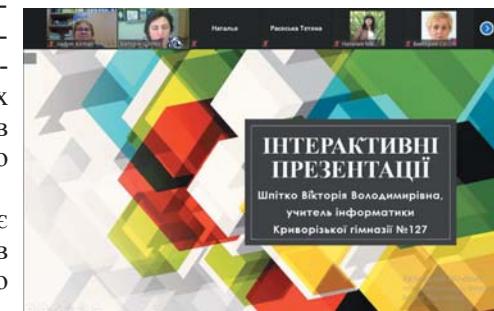
Pear Deck відрізняється тим, що вбудовується як доповнення до Google-презентацій. На бічній панелі він надає доступ до своїх інструментів. Шаблонні питання розподілені на категорії: на початок уроку, упродовж уроку, на завершення уроку. В кожній категорії заготовлені слайди можна адаптувати під свою потреби.

Пропонуються також шаблони слайдів для критичного мислення, психологічної підтримки та для різних навчальних предметів. Можна створити власне питання, використовуючи один із чотирьох інтерактивних типів: текстова відповідь, множинний вибір, числовая відповідь, перегляд вебресурсу.

Коли учителев запускає показ презентації, то може визначити, приєднунутися діти через акаунт Google чи анонімно. Також додаток дозволяє йому керувати показом і переключенням слайдів, при цьому відразу отримувати зворотну реакцію і розуміти, наскільки добре засвоєний матеріал. Або запустити інтерактивну презентацію так, що діти самостійно, кожен в своєму темпі будуть з нею взаємодіяти. Але вчителю все одно надійдуть надані відповіді.

Здобувачам освіти слід відкрити в браузері сторінку joinpd.com та ввести код авторизації або перейти за посиланням, що надасть учитель. Таким чином, буде отримано доступ до сесії, яку запустив педагог.

Розробники сервісу Nearpod звернули особливу увагу на те, щоб інтерфейс був зручний для доступу з мобільного телефона. Брати участь у сесіях можна з будь-якого пристроя із будь-якої платформи: iOS, Android, Windows Phone.

Додаючи нові слайди до презентації, можна обрати напрямок: «Додати контент» – це інформаційний слайд, у якому ви можете обрати макет і додати текст, відео чи зображення; та напрямок «Додати діяльність», який дозволяє створити слайд активності: відкрите питання; вікторина, надання відповіді у вигляді малюнку чи креслення; режим співпраці, у якому здобувачі освіти бачать думки один одного.

Велика бібліотека пізнавальних активностей знаходиться в розділах «Моделювання» – тут є демонстрація процесів і явищ, що вивчаються на уроках природничо-математичного циклу; «Nearpod 3D» – огляд планет, найвідоміші сучасні та стародавні споруди на нашій планеті, моделі тварин та будова тіла людини; «Віртуальна реальність» – краєвиди нашої планети, які сфотографовані з технологією 360 градусів та опрацьовані для перегляду з використанням VR-окулярів.

Показ презентації можна запускати як «Участь у прямому ефірі», при цьому учителев перегортє слайди, задаючи самостійно темп заняття, залишаючи дітей до виконання творчих завдань і в реальному часі відстежує результат.

У **Mentimeter** вчитель створює інтерактивні презентації за допомогою простого у використанні онлайн-редактора. Додає до презентації запитання, опитування, вікторини, слайди, зображення, GIF-файли, щоб презентація стала пізнавальною.

Існують наступні типи слайдів: запитання з однією правильною відповіддю; відкрита відповідь; запитання, відповіді на які будуть ранжуватися; можливість здобувачам освіти писати свої відповіді та публікувати їх для всіх; організація вікторини з вибором відповіді або написанням власної думки; можливість написати слова як асоціації до поставленого питання, з них утворюється словесна хмара, на якій слово, що зустрічається найчастіше, має найбільший розмір та розташовується в центрі.

Так як лише на екрані учителя видно результати відповідей, то буде досить показати його дітям. Розглянуті сервіси є англомовними, але сторінки сайту можна перекладати за допомогою вбудованої функції браузера Google Chrome.

Отже, інтерактивне навчання – не самоціль, а лише засіб, за допомогою якого в класі створюється атмосфера творчої взаємодії, співробітництва, взаєморозуміння й доброзичливості.

Вікторія ШПТКО, вчитель інформатики гімназії № 127, м. Кривий Ріг

«EDU_FEST – 2021»

Формування інформаційно-цифрової компетентності в учнів при вивчені фізики

Трансформаційні зміни, що відбуваються в суспільстві, не можуть не впливати на освітню галузь. Проблематика впровадження сучасних інформаційно-цифрових технологій в освітній процес обґрунтovanа у працях провідних фахівців із дидактики фізики. Заслуговують уваги роботи науковців В. Бикова, А. Гуржя, Ю. Жука.

Вивчення робіт зарубіжних науковців показує, що найчастіше використовуються два терміни – цифрова компетентність (digital competence) та цифрова грамотність (digital literacy). Цифрова компетентність – здатність і готовність до ефективного, критичного і безпечно-го використання сучасних інформаційно-цифрових технологій для вирішення різних життєвих задач. Термін «цифрова грамотність» був уперше запропонований у 1997 р Полом Гілстером. Він визначив цифрову грамотність як здатність критично розуміти і використовувати інформацію, отриману за допомогою комп’ютера в різних форматах з широкого спектру джерел даних.

Науковці виділяють чотири види цифрової компетентності: 1) інформаційна та медіакомпетентність; 2) комунікативна; 3) технічна; 4) споживча.

Важливим є врахування умов ефективного формування інформаційно-цифрової компетентності (ІЦК): 1) організаційні здібності; 2) педагогічні вміння (професійна кваліфікація); 3) володіння сучасною цифровою технікою та інформаційними технологіями; 4) відкритість; 5) комунікальність; 6) гнучкість; 7) співробітництво (групове взаємодія).

Аналізуючи сучасні освітні тренди, можна прийти до висновку, що ефективність цієї діяльності реалізується через побудову якісного та комфорто-ного інформаційно-освітнього середовища (ІОС) школи. ІОС складів загальної середньої освіти повинно включати в себе наступні базові елементи: 1) комплекс інформаційно-цифрових ресурсів; 2) сукупність технологічних засобів інформаційних і комунікаційних технологій: комп’ютери (ноутбуки), інше ІЦ-обладнання; 3) комунікаційні канали зв’язку; 4) систему сучасних педагогічних технологій, які забезпечують навчання в ІС;

Переваги в організації освітнього процесу з використанням ІЦТ: 1) наочність, образність, винахідливість; 2) практична можливість одночасного відтворення візуальних і звукових компонентів (презентації, відео тощо); 3) інтерактивна взаємодія; 4) раціональність використання часових ресурсів; 5) моделювання явищ і процесів

навколошньої дійсності (які важко продемонструвати в реальному житті з різних причин); 6) виконання завдань як у синхронному, так і в асинхронному режимі; 7) спільна взаємодія між учасниками освітнього процесу, які перебувають на відстані.

Поряд із значною кількістю переваг у використанні сучасних ІЦТ при викладанні фізики, є і певні недоліки: 1) великі часові затрати на підготовку до уроку (підбір відео, анімацій, підготовка презентацій, онлайн-тестувань тощо); 2) обмеженість у якісному програмному забезпеченні українського виробництва; 3) зниження міжособистісного спілкування серед учасників освітнього

давати одну спробу на запитання; обмеженість у часі (задання часового проміжку); планування сесії (початок і дедлайн).

Платформа LearningApps – це потужний інструмент для формування ІЦК у здобувачів освіти при вивчені курсу фізики.

Зазначений інформаційно-цифровий ресурс дає можливість вчителю використовувати не лише створені колегами завдання, а й здійснювати конструювання власних інтерактивних вправ.

Основні приклади завдань: «Знайди пару», «Класифікація», «Вільна тестова відповідь», «Вікторина» (1 відповідь), «Заповні пропуски», «Аудіо- та відеоконтент», «Перший мільйон», «Пазл», «Кросворд».

Можливості застосування інструментів платформи LearningApps на різних етапах уроку:	
Етап уроку	Тип завдання з платформи
Організаційний момент	Класифікація
Перевірка домашнього завдання	Вікторина, пазл
Мотивація навчальної діяльності	Аудіо- та відеоконтент, дошка оголошень
Актуалізація опорних знань здобувачів освіти	Кросворд, знайди пару, вільна тестова відповідь
Вивчення нового матеріалу	Нотатки, карти роздуму
Здобуття практичних умінь і навичок	Заповнення пропусків, пазл, знайди пару, вільна тестова відповідь, вікторина та інші
Закріплення вивченого матеріалу	Класифікація, знайди пару, пазл та інші
Узагальнення і систематизація	Перший мільйон, кросворд

процесу; 4) недостатня забезпеченість закладів ЗСО сучасним цифровим обладнанням (у відповідності до вимог МОН).

Ефективним засобом для формування ІЦК для здобувачів освіти є використання сучасних інтерактивних платформ Learningapps (<https://learningapps.org/>) та Classtime (<https://www.classtime.com/uk/>).

Платформа Classtime – це потужний інструмент для візуалізації та відстеження динаміки результативності здобувачів Learningapps (<https://learningapps.org/>) та Classtime (<https://www.classtime.com/uk/>).

Використовуючи даний сервіс, можна пропонувати здобувачам освіти завдання різних типів: 1) завдання з вибором однієї правильної відповіді; 2) встановлення відповідності; 3) встановлення відповідності (1+ відповідей у рядочку); 4) вибірка тексту; 5) обрати область; 6) кілька правильних відповідей; 7) одна правильна відповідь; 8) встановити порядок; 9) текст.

Під час планування сесії з використанням платформи Classtime є можливість: перемішувати варіанти відповідей; перемішувати питання; увімкнути часткове оцінювання; увімкнути покроковий спосіб; рефлексія; показувати відповіді одразу;

Цікавим інформаційно-освітнім ресурсом є відео-контент, що розміщено у глобальній мережі Інтернет. У якості такого інструменту доцільно використовувати канал «Цікава наука» (<https://www.youtube.com/c/cikavanauka/featured>).

Підsumовуючи, хотілося б ще раз акцентувати увагу та зазначити, що використання сучасних ІЦТ при викладанні курсу фізики сприяє: 1) формуванню ключових компетентностей здобувачів освіти під час очного навчання та в позаурочній діяльності; 2) підвищенню мотивації до опанування фізичної науки; 3) формуванню навичок медіаграмотності та медіакомпетентності учасників освітнього процесу; 4) організації самостійної та дослідницької діяльності здобувачів освіти; 5) створенню інформаційних тек, віртуальних дискусій з якістю контентом, який доцільно використовувати для пояснення явищ і процесів навколошньої дійсності; 6) розвитку просторового мислення учасників освітнього процесу; 7) якісному проведенню та естетичній привабливості уроків (зокрема онлайн-уроків).

Валерій КОВАЛЕНКО,
заступник директора з
навчально-виховної роботи,
учитель фізики СЗШ № 52,
м. Кривий Ріг

Мотивація навчально-пізнавальної діяльності через професійну спрямованість змісту навчального матеріалу

підготовці проектів «Фізика і професія».

Професія та тема уроку фізики («Кухар», «Температура»).

1. Самостійне вивчення теорії спецпредмета. (Температура при варінні – 100° С, при приготуванні на водяній бані – 90° С, в автоклавах – 115-130° С (при підвищенні тиску), в вакуум-них приладах – нижче 100° С).

2. Співбесіди з викладачами. (Температура подачі різних супів). 3. Встановлення зв’язку фізики з навчальними предметами. Зв’язок із біологією (температура тіла, температура при травленні та інші), хімією, математикою...

Систематизація якісних завдань відповідно до професії дає можливість використовувати їх при вивченні та закріпленні матеріалу.

Тематичні виставки «Фізика і професія» в кабінеті фізики сприяють усвідомленню здобувачами освіти значення теоретичних і практичних знань у майбутньому для оволодіння теоретичними знаннями і практичними навикиами певної професії.

Наприклад, експозиція «Фізика в професії лікаря» (виконання кардіограм – осцилографи. Електрична грілка – прилад Джоуля. Синя лампа – розкладання світла призмою тощо).

Одним із шляхів реалізації проблеми вмотивованості навчально-пізнавальної діяльності через професійну спрямованість змісту освітнього матеріалу при вивчені фізики є проведення екскурсій на виробництво та проведення онлайн-експурсій.

Використання матеріалів професійної спрямованості дає можливість здобувачам освіти розширити свої знання, визнанітись із вибором майбутньої професії у відповідності до своїх здібностей і уподобань.

I, найголовніше, вмотивує навчальну діяльність. Професійна спрямованість освітнього

матеріалу під час проведення уроків фізики сприяє формуванню цілісного сприйняття довкілля, уміння аналізувати та орієнтуватися в сучасному світі, щоб стати успішними в майбутньому.

Жанна СУСОЙ, вчитель фізики та математики СЗШ з класами вечірньої форми навчання № 4, м. Тернівка

«EDU_FEST – 2021»

Важливим завданням навчання у загальноосвітньому закладі є формування ключових компетентностей учнів. Для виконання цього завдання використовуються різноманітні форми навчання. Під час вивчення шкільних предметів вчителі та учні практикують різні форми навчальної діяльності, які здійснюються в умовах групової та колективної взаємодії.

У вихованні наших дітей неодмінною умовою для реалізації завдань навчальної програми, концепції екологічної освіти є використання різних типів уроків, видів діяльності вчителя й учня: позакласна робота, проведення шкільних екскурсій, фенологічні спостереження в природі – все це значно збагачує кругозір дитини, стимулює бажання більше знати й бачити, більше працювати, здійснювати власні відкриття. Вікові особливості наших учнів спонукають нас пам'ятати про важливість гри в їхньому житті.

Ігрова форма, на думку психолого-педагогічної науки і педагогів-практиків, є однією з найефективніших для засвоєння необхідних знань дітьми та підлітками. Гра – це найдавніший засіб виховання та навчання дітей, яка в поєднанні з іншими видами роботи сприяє

підвищенню активності дітей на уроці: під час гри учень змушений швидко приймати рішення, робити висновки, використовуючи надбані знання та навички. Також навчальна ігрова діяльність на уроках – один із методів активізації самостійної пізнавальної діяльності школяра. Гру можна використовувати на уроках для узагальнення навчального матеріалу, бо для дітей – це і навчання, і праця, і серйозна форма виховання.

Останнім часом діти та молоді люди почали захоплюватися різноманітними квестами. Зважаючи на популярність такої форми, ми вирішили скористатися ним як засобом навчально-виховної роботи. Перший квест для учнів 7 класів ми організували та провели в рамках свята Нового року (2019 р.). Діти були дуже задоволені такою формою взаємодії, це надихнуло нас на подальше впровадження квестів. Свято до Дня знань (2020 р.) ми провели не як традиційну урочисту лінійку, а у формі квесту. Таким чином, квест став поширеною формою позаурочної роботи в нашій школі.

Далі з'явилася ідея впровадити квести і в навчальний процес. Адже після певного періоду дистанційного навчання виникла національна потреба активізувати розумову діяльність учнів та сприйняття ними навчального матеріалу, відновити втрачений та надалі формувати стійкий інтерес до предмета.

Адже упровадження квесту дозволяє поєднати новітні та традиційні дидактичні засоби навчання, розвинуті універсальні форми розумової діяльності в контексті навчання (аналіз, синтез, індукція, порівняння, систематизація тощо). Саме квест як ігрова інтерактивна форма взаємодії дозволяє розвивати активне пізнання під час уроку, сприяє розвитку мислення, зокрема вчити мислити логічно, допомагає долати проблеми та труднощі, вирішувати, розплутувати, придумувати. Квест сприяє становленню вміння застосовувати свої знання на практиці в нестандартних ситуаціях, тобто актуалізувати їх, розвиває інтерактивні здібності дітей та підлітків.

Як правило, змістова лінія квесту включає такі компоненти:

- *Вступ, керівництво до дії* – визначення часових рамок, головних ролей учасників або сценарій квесту, попередній план роботи, знайомлення зі змістом квесту в цілому.

Центральне завдання – чітко визначено результат, який має одержати команда, виконавши задану серію завдань.

Список інформаційних ресурсів (на електронних чи паперовихносіях), необхідних для виконання завдання, може даватися учням в процесі роботи на кожному з етапів.

Опис процедури роботи, яку необхідно виконати учасникам під час проходження етапу (може зазначатися на кожному етапі окремо чи на початку гри).

Розробка критеріїв чи параметрів оцінювання – залежить від типу навчальних завдань, які вирішуються під час проходження квестів.

Висновок – аналіз досвіду, отриманого учасниками квесту.

Приведемо приклад одного з розроблених нами сценаріїв квесту.

«МАНДРІВКА ПО АВСТРАЛІЇ ТА АНТАРКТИДІ»

Мета: в ігроВій формі захопити знання про вивчені материки, повторити номенклатуру; розвивати вміння працювати з картами атласу, робити висновки, узагальнення, спираючись на базові знання з тем «Австралія» і «Антарктида»; сприяти вихованню екологічної свідомості.

Матеріали для квесту «Мандрівка по Австралії та Антарктиді»: маршрутні листки команд, таблиці-назви станцій, розрізані фрагменти карт (за кількістю станцій), фотографії міст, материків, тварин, завантажені у гаджеті доданки Quiver (для ст. № 4) та для читування QR-кодів, картинки і карти з QR-кодами, картинки з пропорами країн (або пропори країн), роздруковані завдання для кожної команди, кольорові олівці, ручки, карта світу або материків Австралія та Антарктида, 3 пляшки з записками, веселі пісні для руханок, колонка.

Вікова категорія: учні 7 класів. На станціях координатори – учні 10-11 класу.

Правила проходження квесту

Перед початком квесту проводиться розминка, під

час якої можна заробити фішки-бонуси. Саме вони можуть допомогти у подоланні труднощів на станціях. За фішки можна буде «купити» підказки на будь-якій станції у разі потреби. Наприкінці квесту буде враховано час, за який команда завершила квест і кількість наявних бонусів. Команді, що фінішувала першою, додається 5 балів, другою – 3 бали, третьою – 1 бал.

На початку проходження квесту команді видається фрагмент карти з назвою першої станції. Після кожної станції, у разі успішного вирішення завдань, дається новий фрагмент і вказівка на наступну станцію. Команди по черзі переходятять від станції до станції, збираючи фрагменти карти. Після виконання завдань на останній станції потрібно

викласти з фрагментів повну карту.

Розминка

«Країни світу» (5 хв)

- 1) Учням пропонуються фотографії кількох міст, їх символи, фото тварин.

Командам потрібно назвати ці міста, країни, материки.

- 2) Учням пропонуються зображення пропорів деяких країн. Потрібно назвати, яким країнам вони належать і чому саме їх було показано.

(Відповідь: пропори країн, що мають наукові станції в Антарктиді).

Додаток: пропори Росії, Австралії, США, Британії, України, ПАР, Франції, Японії, Італії, Німеччини).

- 3) «Третій зайвий»

– Сідней – Канберра –

Мельбурн (столиця, не порт);

– Кораллове – Уеддела –

Арафурське (не в Австралії);

– Велика пустеля Вікторія – пустеля Сімпсон –

пустеля Наміб (Не в Австралії);

– Росса – Ронне – Ак. Вернадського (не шельфовий льодовик);

– Торресова – Дрейка –

Бассова (Не біля берегів Австралії);

– Пн-Західний – Пд-Східний – Рас-Гафун (Не в Австралії);

4) «...Сто? Сто!...»

– СТО – Держава на березі Балтійського моря (Естонія);

– СТО – Саме головне місто будь-якої країни (Столиця);

– СТО – місто-герой на Кримському півострові (Севастополь);

– СТО – ім'я мандрівника, який відкрив Америку (Христофор Колумб);

– СТО – прізвище дослідника, який відкрив водоспад Вікторія на річці Замбезі (Лівінгстон).

**Станція 1
«Хто і Що?»**

Учням надається список географічних назв, прізвищ

мандрівників (10 слів) і пропонується за 5 хвилин дати письмове або усне пояснення. Наприклад, Ак. Вернадський – наукова станція в Антарктиді, що належить Україні; кенгуру – сумчаста тварина, ендемік Австралії. У разі затримки (неможливості дати правильну відповідь) нараховуються штрафні хвилини, або можна надати можливість «купити» підказку за раніше зароблені бонуси під час розминки.

1. Кенгуру.
2. Тасман.
3. Беллінггаузен.
4. Крік.
5. Ейр.
6. Еребус.
7. Кук.
8. Ак. Вернадський.
9. Амундсен.
10. Восток.

**Станція 2
«Нічого не приховати!»**

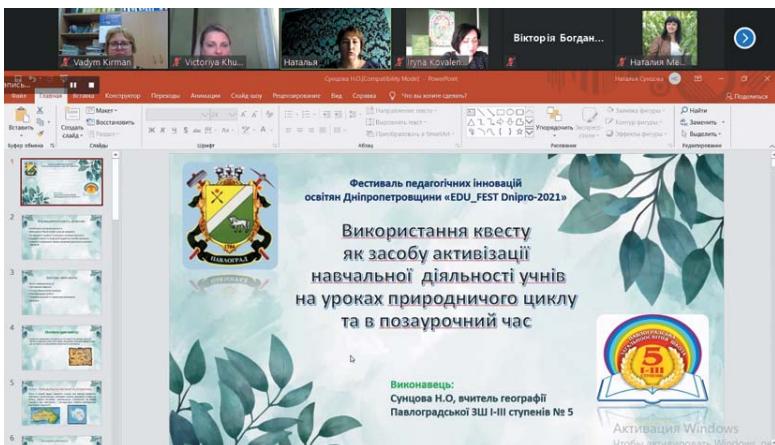
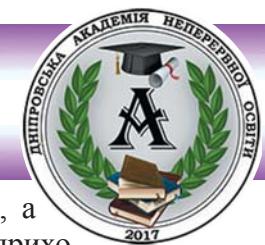
Переставивши в словах літери, ви зможете дешифрувати записи. На виконання завдання дається 3 хв.

1. Косцюшко – кошкоюс.
2. Море Лазарєва – реом заварела.
3. Дрейка – кадрій.

Далі – на стор. 18

«EDU_FEST – 2021»

Закінчення. Початок на стор. 17

4. Тихий – йихит.
5. Коала – алаоک.
6. Байрон – ронбай.
7. Восток – свокот.
8. Пінгвін – вінгінп.
9. Карпентарія – яратнепрак.
10. Еребус – бусере.

Станція 3 «Дешифратор»

Учням пропонуються карти материків, на яких є декілька позначок та QR-коди, за допомогою яких можна розгадати, що саме за географічні об'єкти закодовано. На карточці потрібно написати географічні назви за номерами. На виконання роботи до 3 хв.

Станція 4 «Художник і не тільки»

Кожній команді видається картинка-розмальовка, на якій є значок програми Quiver та QR-код. Відповідно до розмальовки учням задаються запитання на виконання завдання відводиться до 10 хв.

Після розфарбування та наведення телефона з відповідною програмою учні бачать 3-D зображення:

• Вулкан, що вивергається

1. Яка будова вулкана?
2. Чому підімався «магма», а виливається «лава»?

3. Де найбільше можна спостерігати вулканів?

• Земна куля

1. Назвати материки, які ви бачите; або – від найбільшого до найменшого.

2. Назвати частини світу.
3. Назвати океани за розмірами.

• Ківі (птах)

1. Назвіть тварин, що живуть в Австралії.

2. Що таке релікт?
3. Чому органічний світ Австралії такий унікальний?

Станція 5 «А чи знаєте ви..?»

На карті багато об'єктів, назви яких асоціюються з певними термінами, словами. У разі потреби можна за бонуси «придбати» атлас у допомогу. Розгадайте їх за 7 хв:

1. Які об'єкти Австралії «звуть» на допомогу? (Кріки).

2. Який острів стрибає? (Кенгуру).

3. Який польський письменник забрався найвище в Австралії? (Косцюшко).

4. Який поет дістався крайнього сходу? (Байрон).

5. На цьому острові одночасно дві півночі (о. Північний, мис Північний Нова Зеландія).

6. Два мандрівники увесь час знаходяться в цьому місці (ст. Амундсен-Скотт).

7. Українець, що постійно знаходиться в Антарктиді (Ак. Вернадський).

8. Пустеля мультишного героя (пустеля Сімпсон).

9. На честь цих тварин назване ціле море (Коралове).

10. Усі географи цю затоку можуть вважати своєю (затока Географа, Австралія).

Станція 6 «Руханка» «Райдуга»

Невеличка, але насичена танцювальна руханка дозволить учителю провести веселу, а головне – дієву фізкультурну розминку на уроці. Вона неодмінно зацікавить школярів простилими фізичними вправами і танцями. Крім того, такі дотепні та креативні рухи можуть стати чудовим підґрунттям для створення власного танцю для позакласного заходу.

«Орел, слон, мавпа»

Орієнтовний час: 3-10

хвилин.

Xід гри: Діти стають колом. У центрі знаходиться ведучий. Він вказує на будь-якого участника з кола та промовляє «орел», «слон» або «мавпа».

Для відтворення однієї фігури потрібно три учня. Ведучий вказує на певного школяра, промовляючи «орел». Дитина, на яку вказали, має зобразити дзьоб, а її сусіди – крила.

Якщо ведучий промовив «мавпа», то учасник, на якого він показав, має почати кривлятися, а його сусіди – зображені руки, які чухають боки уявної «мавпи». Якщо ведучий промовив «слон», учасник, на якого він показав, має зобразити хобот, а його сусіди з обох боків – великі вуха.

«Тропічний Австралійський дощ»

Орієнтовний час: 3 хвилин.

Xід гри: Діти разом із ведучим створюють ефект дощу, що спочатку набирає сили, переходячи в зливу з градом, а потім вщухає.

«Фізкультхвилинка

«Австралійський дощ»

Гру-вправу можна супроводжувати відповідним фразами, коментуючи кожну дію, або створювати ефект австралійського дощу мовчки:

– Чи знаєте ви, яким буває тропічний дощ?

– Піднімається вітер (потираємо руки).

– Падають перші краплини дощу (клаємо пальцями).

– Почалася злива (плескаємо долонями по стегнах).

– Злива перетворилася на бурю (тупаємо).

– Ось буря стихає (плескаємо долонями по грудні).

– Стихає злива (плескаємо долонями по стегнах).

– Закінчується дощ, падають останні краплі (клаємо пальцями).

– Шумить тільки вітер (потираємо долоні).

– Австралійський дощ скінчився. Сонце! (Діти піднімають руки вгору).

Станція 7 «Пляшкова пошта»

Якщо у грі три команди, то кожній команді надається своє завдання, а якщо дві, то можна підготувати 3 завдання, а команда виконуватиме те завдання, яке вибрал, наприклад, капітан. На виконання роботи – до 5 хв.

Завдання команді, що отримала листа з пляшками: прочитати цей лист, до-

повнити розмиті водою слова і показати на карті місцезнаходження команди, що потребує допомоги, або виправити помилки.

Завдання першій команді:

«...Наш корабель винесло приблизно на широті 0° пд. ш. та на довготі 0° на берег загадкового материка, який завжди приваблював шукачів пригод, слави і заробітку. Через низькі температури ми не змогли просунутись вглиб материка, тому розбили палатки і залишились на березі чекати на допомогу. Уявлення про існування землі «терра інкогніта» мали ще стародавні географи, які жили у II столітті до ери.

Підприємливі мореплавці здійснювали китобійні плавання в ці моря. Пізніше, стало зрозуміло, що ця земля багата й корисними _____.

Постійне _____ на цьому континенті відсутнє, він не належить жодній країні, тим не менш багато хто має територіальні претензії на ці землі».

(Відповіді: 70° пд.ш 0° д.; II ст до нашої ери; корисними копалинами, постійне населення відсутнє; Це – Антарктида).

Завдання другої команді:

«...Наш корабель втратив керування і ми тривалий час пливли за течією поряд із кораловими рифами, весь час побоюючись, щоб не «напоротись» дном на рифи. Нарешті корабель причалив до берега, сівши на міліну за координатами 0° пд. ш. 150° д. Берег виявився досить рівнинним, але на заході виднілись гірські вершини. Частина команди пішла у розвідку. Ми з'ясували, що найвищі вершини сягають не більше 1850 м та являють собою лише останці давніх гірських утворень. Сніжні гори – єдиний район, де за розподілом місцевих жителів, щорічно бувають _____, але потім сніг тане. На схилах гір ліси вирубані та перетворені на пасовища для овець, але у верхів'ях і на крутих схилах ще збереглися ев_____ ві ліси. А взагалі тварини, тут дуже дивні та незвичні. Територія виявилась досить вологою і теплою: середня температура у січні $+22-23^{\circ}$ С з переважанням пд.-сх.

пасатів, а інколи приходять циклони з пн.-сх.».

(Відповіді: 37 пд. ш. 150 сх. д.; щорічно бувають снігопади; збереглися евкаліптові ліси; Це – Австралія).

Завдання третьої команді:
Вам надається текст з описом певних географічних об'єктів, у тексті зроблено помилки. Треба за 2 хвилини виправити помилки.

Великий Вододільний хребет розташований на північному заході материка Австралія. Це молоде гірське утворення Алпійського горотворення. У Тихий океан з гір збігає велика кількість великих повноводних річок. Материк найжаркіший, тому що майже посередині його перетинає екватор. У центральній частині материка дуже посушливо, тому тут великі території зайняті пустелями. Найвищою точкою Австралії є г. Косцюшко, яка підімається на висоту понад 6000 метрів і тому її постійно білу від снігу та криги вершину можна помітити здалеку.

(Відповіді: гори розташовані вздовж сх. узбережжя материка; вони утворені під час каледонського та герцинського періоду горотворення; у Тихий океан стікають короткі річки; найсухіший, тому що майже посередині перетинається південним тропіком; висота г. Косцюшко 2228 м; зледеніння на материкові немає).

Заключне слово вчителя

Дякую всім за вашу активність і за ваші знання. Нагороджуємо переможців. Хочу, щоб ви пам'ятали, що ваше здоров'я, як і ваше життя у ваших руках. Ви всі бажаєте бути успішними, а успішність і здоров'я ідуть поряд.

Основна ідея квесту, розробленого для уроків з природничих дисциплін, – розвиток навчально-пізнавальної активності в умовах, коли всі психічні процеси учня, його увага, емоційно-вольова сфера готові до активного опрацювання навчального матеріалу. Аналіз результатів тематичного оцінювання учнів показав ефективність даної форми роботи з учнями під час уроків географії.

**Наталя СУЦОВА,
Світлана ПУГАЧ,
вчителі географії
СЗШ № 5, м. Павлоград**

Упровадження сучасних інформаційних технологій на уроках географії

Швидкий розвиток і ускладнення комп'ютерної техніки та технологій, упровадження їх у всі сфери людської діяльності роблять проблему комп'ютеризації сучасної освіти однією з найбільш актуальних. Медійна грамотність стає сьогодні не лише характерною рисою у різних сферах професійної діяльності, але і є важливим показником загальної культури людини. Сучасний педагог повинен бути ознайомлений зі способами організації й обробки інформації. Саме тому один із напрямків удосконалення роботи сучасного вчителя географії пов'язаний із активним застосуванням інформаційних технологій на уроках, особливо в умовах дистанційного навчання під час пандемії Covid-19. Завдяки комп'ютеру педагог отримує можливість більш удосконалого управління процесом навчання, у якому зменшується ступінь інструктивного введення в навчальні ситуації, а також необхідність пасивних ілюстрацій. Виконання функції управління навчальною діяльністю – істотна ознака застосування комп'ютера як навчального засобу.

Перед сучасним закладом поставлено серйозне завдання: сформувати у випускника шкіоли інформаційні й комунікативні вміння, що дозволять йому швидко сприймати й обробляти великі за обсягом інформаційні потоки, представлені в різних знакових системах; навчити користуватися сучасними засобами, методами й технологіями роботи з інформаційними джерелами. У рамках географії – це вміння працювати з ГІС (геоінформаційними системами) у будь-якому вигляді: від орієнтування на місцевості до використання Google Maps.

Практика інформатизації закладів загальної середньої освіти виявила низку проблем. Однією з найбільш гострих (крім матеріальної й організаційної) є проблема «опору вчителів» упровадженню інформаційних технологій у процес навчання. Вона викликана протиріччям між колективними формами навчання, характерними для класно-урочної системи, та індивідуалізацією навчання, що стимулюється персональними засобами (комп'ютер, смартфон, ноутбук тощо). Інша проблема – ймовірне зменшення міжособистісних контактів за рахунок розширення звернення до знеособленої інформації. Важливе коло проблем пов'язане з правовими засадами поширення інформації в системі освіти, а саме: права учнів на одержання інформації, захист від використання інформації про учня іншими особами йому на школу й від несанкціонованого доступу до шкільних баз даних; авторське право і, зокрема, використання в освітніх цілях інформації, забороненої для

безкоштовного поширення; захист інформації від навмисного й ненавмисного псування (наприклад, комп'ютерні «віруси») тощо. Використання інформаційних технологій може відбуватися різними способами, відповідно до потреб конкретного уроку, рівня володіння різними програмами та наявності сертифікованих програм у системі вітчизняної освіти.

Використання комп'ютера на уроках необхідно вводити не замість, а поряд із іншими сучасними технологіями. Учень повинен вміти самостійно аналізувати, порівнювати, описувати, а для цього йому потрібно вміти говорити. Тому лише машинний контроль знань для школи не підходить. Ніяка програма не здатна замінити спостереження в природі, використання уривків із художніх творів при описі природи. А ось, наприклад, спуститися на дно Світового океану або побачити загальну циркуляцію атмосфери з космосу доведеться далеко не кожному. Саме в пізнанні цих місць Землі комп'ютер стане помічником учнів та вчителю. Використання мультимедійних засобів при виведенні зображення на великий екран може істотно поліпшити наочність навчання. **Кожен урок або етап навчання вимагає свого типу програмних засобів:**

- на уроках із засвоєння нового матеріалу потрібна демонстраційна програма, що дозволить у доступній, яскравій, наочній формі донести до учнів теоретичний матеріал;
- на уроці із закріplення знань доцільно використовувати програми-контролери, де учні закріплюють отримані знання й необхідні навички з даної теми;

• на контролльному уроці, використовуючи інформаційні засоби, учитель може ретельно перевірити, наскільки учень засвоїв пройдений матеріал;

• на уроках-практикумах здобувачі освіти вдосконалюють свої вміння складати карти, заповнювати таблиці, робити висновки, працювати зі статистичними таблицями.

Ще в 1997 році на 18-й конференції Міжнародної картографічної асоціації обговорювалася тема упровадження в картографію засобів телекомунікацій і поєднання ГІС-технологій з Інтернетом. На сучасному етапі в картографії сформувалось кілька теоретичних концепцій. Почала формуватися нова геоінформаційна концепція. Згідно з нею картографія розглядається як наука про системне інформаційно-картографічне моделювання й пізнання.

Електронні карти містять обриси материків та океанів, берегову смугу, великі річки, острови, головні лінії градусної сітки, але основна особливість

в тому, що на них можна писати і малювати, причому неодноразово. Наприклад, при вивчені географічного положення країни вчитель працює з настінною контурною картою, пояснюючи її одночасно нанесені на неї всі необхідні географічні об'єкти; учні, вслід за вчителем, переносять ці об'єкти до своїх паперових контурних карт; таким чином, одразу відпрацьовується методика, оскільки вчитель сам показує, як потрібно заповнювати карту, які помилки не припустити. Під час опитування також використовується карта. По кожній країні проводяться географічні диктанти: учитель наперед позначає цифрами різні географічні об'єкти, частіше за все в двох варіантах (різними кольорами). Як додаткове завдання, іноді можна намалювати на контурній карті маршрут будь-якої подорожі з позначенням початкового й кінцевого пунктів. Учні записують, через які географічні об'єкти пролягає шлях. Це завдання для них більш цікаве, ніж просто цифровий диктант. Робота з настінною контурною картою дозволяє досягти більшої зацікавленості в навчанні та кращого засвоєння знань.

Головною методичною особливістю комп'ютерного навчання є його інтерактивність. Комп'ютерні засоби мають властивість реагувати на всі дії учнів і підтримувати з ними оригінальний діалог, що даватиме змогу розширити рамки шкільної навчальної програми з географії.

Розглянемо позитивні характеристики використання мережі Інтернет в освітньому процесі для учнів:

1. Зростання інформаційної грамотності учнів.
2. Розвиток навичок вибору потрібної інформації для підтвердження своєї точки зору.
3. Розвиток комунікативних навичок учнів, навичок вести дискусію й діалог.

Значущість інтернет-ресурсів для вчителів:

1. Знайомство з фаховою інформацією.
2. Обмін інформацією з колегами та фахівцями – експертами з інших країн.
3. Використання професійних ресурсів для вирішення спільніх завдань.

Інтернет усуває кордони між країнами й народами, робить їх відкритими один одному. Інформація про економіку, народонаселення, проблеми взаємодії природи й людини постійно присутня в Інтернеті. Використання Інтернету можливо з 6 по 11 класи з метою збільшення наочності й мотивації учнів при засвоєнні складних для сприйняття тем, наприклад: «Оболонки Землі». Велика кількість сайтів присвячена

атмосфері та явищам у ній, також багато сайтів можна знайти з інформацією про літосферу та гідросферу. Мій невеликий досвід використання інтернет-ресурсів у викладанні курсів шкільної географії показує, що саме застосування комп'ютерів у навчанні автоматично не вирішує проблем розвитку особистості школяра. Так, привабливість комп'ютера ще не забезпечує стійкого інтересу до нього й до діяльності, пов'язаної з його використанням. Необхідно постійно підтримувати інтерес до самого змісту навчального матеріалу, удосконалювати методики викладання.

Однак, велика складність полягає в тому, що не завжди є можливість виходу в Інтернет на уроці (комп'ютер є, а Інтернету немає), відсутні мобільні кабінети в необхідній для школі кількості, а це знову виступає вчителю як «урокодавця».

Стрімкий розвиток нових інформаційних технологій на клавіатурі відбиток на розвиток особистості сучасної дитини. Тому необхідно навчити кожну дитину за короткий проміжок часу освоювати, перетворювати й використовувати в практичній діяльності величезні масиви інформації. Дуже важливо організувати процес навчання так, щоб дитина активно, з цікавістю й захопленням працювала на уроці, бачила плоди своєї праці й могла їх оцінити.

На своїх уроках я використовую добірку географічних інтернет-ресурсів, які стануть у пригоді на уроці, при підготовці до ЗНО або в позаурочний час:

1. Seterra Online – одна з найбільш захоплюючих та популярних географічних вікторин у світі.

На платформі зібрано понад 200 географічних завдань різного ступеня складності та відмінної тематики, які відображуються на зручно влаштованому інтерфейсі. Граючись, можна в цікавий спосіб запам'ятати розташування країн та їхніх столиць, пам'ятки, прапори, номенклатуру від найбільш визначних географічних об'єктів до найдрібніших.

Цю платформу можна запропонувати при роботі з учнями 6, 7 та 10 класів для засвоєння таких категорій знань: материкові та частини світу; найбільші країни у світі, або в межах окремого материка; столиці країн і найбільші міста; річки; озера, моря; острови; прапори окремих країн.

Сайт корисний завдяки таким сервісам: із початком роботи запускається таймер, що відображає час, витрачений на виконання конкретного завдання; при хибному кліку на об'єкт підсвічується зеленим його назва, що сприяє поступовому

запам'ятовуванню географічної номенклатури; завдяки кольоровій градації на інтерфейсі в процесі та після виконання завдання можна побачити, які об'єкти були відмічені одразу

правильно (позначені білим кольором), з другої спроби (підсвічується жовтим) чи взагалі не відмічені (червоний); на екрані відображається відсоток правильних відповідей, який показує ступінь засвоєння матеріалу та дозволяє провести оцінювання учнів автоматично.

Використання цього ресурсу доречне як для контролю знань, так і в якості пізнавальної гри чи самоперевірки рівня знань.

2. World Map Quiz – мобільний додаток для опанування географічної номенклатури, який у цікавий спосіб дозволяє школярам освоїти географічні терміни до найменших деталей.

3. Redigo – мобільний додаток із комплексною інформацією про країни та міста.

4. «Сім чудес України – добірка відеоматеріалів про визначні місця України. Його задум – показати Україну збоку непересічної країни у природному та історико-культурному форматі. А головна мета – формування привабливості країни як для зовнішнього, так і для внутрішнього туризму.

5. Google Earth – побачити на власні очі, здійснивши віртуальну подорож. Сайт, на якому можна подивитися точкові панорамні фотографії з певного куточка світу. На цьому сайті можна додавати власні світлини з прив'язкою до місцевості.

За допомогою цих інтернет-ресурсів освітній процес проходить дуже цікаво, захоплююче, діти з радістю повертаються на уроки, чекаючи продовження.

Застосування електронних освітніх ресурсів, комп'ютера та Інтернету дозволяє зменшити кількість використаної для підготовки літератури й скоротити час пошуку потрібної інформації. Із застосуванням електронних освітніх ресурсів на уроках можна розширити кругозір учнів і підвищити їх інтерес до предмета. Учні на таких уроках працюють активніше, самостійно аналізують, порівнюють, описують, виконують практичні роботи.

Олена СЕРГІЄНКО,
вчитель географії С3Ш № 2,
м. Нікополь

Лідери Дніпропетровщини долають будь-які бар'єри

З лютого по травень 2021 року за ініціативи Міністерства освіти і науки України, Українського державного центру позашкільної освіти і ГО «Міжнародний молодіжний рух «School Recycling World» та «Let's do it» проходили навчальні онлайн-тренінги «Підкорення нових горизонтів» у рамках Всеукраїнської тренінгової програми особистісного розвитку «Можливості молоді» за участю представників осередків учнівського самоврядування з усіх областей України.

Мета навчання – формування наочок активного життя у громадянському суспільстві та придбання досвіду суспільно-корисних проектів у сучасному фінансово-правовому форматі під гаслом «Бути сьогодні ефективнішими, ніж учора, а завтра – ніж сьогодні».

Дніпропетровщину представляли лідери осередків учнівського самоврядування, які працюють в майже 60-ти закладах освіти.

Упродовж 4-х місяців старшокласники навчалися бути свідомими, вихованими, ерудованими громадянами держави, справжніми патріотами своєї малої батьківщини.

Молодіжні спікери натхненно розкривали цікаві і вкрай важливі теми: стратегії залучення учасників громадських акцій, складові побудови комунікацій, сегментування цільової аудиторії, принципи формування меседжу залучення молоді до самоврядування, роль Національної молодіжної ради в розбудові молодіжної політики України, стратегії молоді та молодіжні цілі Європейського Союзу, стратегії партисипації та її популяризації на рівні освітніх закладів і місцевої влади, можливості молоді у вирішенні екологічних питань громади, екологічні наслідки несортованого сміття і тотального використання поліетилену у побуті, типи пакування і способи переробки пластику, відсортування забрудненої їжі, шкідливі для

здоров'я речі з переробленого матеріалу, звички користувачів ПК видаляти невикористовувані файли та спам-листи; засмічені хмарні сховища – джерела вуглекислого газу, що виділяється в атмосферу, реалізація проектів «Національна мапа України пунктів прийому вторинної сировини», «Цифрове прибирання країни», «Мішечок» та інш.

Змістовне, невимушене спілкування між представниками різних поколінь громадськості і державної влади створили неповторну атмосферу взаємоповаги і взаєморозуміння. Конструктивний діалог, який щоразу після чергового тренінгу перетворювався на монолог кожного його учасника, а наступного разу знову – на діалог визначив особливий акцент часу для усіх – «Все, що без нас – не для нас».

У колі однодумців пліч-о-пліч працювали начальник відділу позашкільної освіти, виховної роботи Міністерства освіти і науки України А. Д. Сєредницька, завідувач відділу науково-методичного забезпечення С. В. Бут, голова Національної молодіжної ради України Юліан Крицак, екологічна експертка Ксенія Ренчковська, громадська діячка Альона Попова, заступниця ГО «Міжнародний молодіжний рух «School Recycling World» та «Let's do it» Юлія Мархель, координатори учнівського самоврядування, шкільні лідери.

Представники «Школи кадрового резерву» КЗПО «Центр позашкільної освіти» ДОР» також взяли участь у довгостроковому тренінговому проекті. Попереду багато нових ідей і складний процес їх генерації разом із пошуком однодумців для втілення ідеї у життя.

Дякуємо усім причетним за натхнення, знання і взірець наполегливості на шляху до мети.

Оксана САЛЬНИКОВА,
завідувач національно-патріотичного відділу обласного Центру позашкільної освіти

50 років тому, 21 червня 1971 року, в день літнього сонцестояння, відомий український археолог і поет Борис Мозолевський натрапив на одну із головних знахідок ХХ століття. Розкопуючи і досліджуючи стародавні кургани (обстежив близько 150 курганів різних епох, у тому числі 100 скіфських), археолог віднайдив скарби матеріальної та духовної культури скіфів. 50 років тому в Товстій могилі біля нинішнього міста Покров була віднайдена славнозвісна Золота пектораль. Усього в результаті розкопок у Товстій Могилі (IV ст. до н. е., висота 8,6 м, діаметр 70 м) виявлено два поховання скіфських вельмож зі слугами, кіньми і зброєю, возами, металевим та глиняним посудом і понад 600 золотих прикрас.

Скіфська пектораль із Товстої Могили – унікальна. Це жіноча прикраса, яка важить 1,2 кг, складається з чистого золота 958 проби, на ній міститься майже сто майстерно виконаних фігур, діаметр пекторалі – 30,6 см. Борис Мозолевський згадував: «Я побачив, як зблиснуло золото, і якимсь невідомим відчуттям збагнув, що це саме те: річ була велика і явно лежала на своєму первісному місці, не зрушена грабіжниками. На хвилю я заціпнів... Стрілки показували 14 годину 30 хвилин. Над Товстою Могилою яріло велике сонце. Було 21 червня 1971 року (Літнє Сонцестояння!)». Прикрасу знайшли в кургані, де було чоловіче поховання. Поруч із нею лежав меч у золотих піхвах, тому дослідники припускають, що прикраса належала скіфському правителю.

Пектораль складається з трьох ярусів: на нижньому зображені звірі, на середньому – квіти, на верхньому – люди. Фахівці трактують це наступним чином: тваринний світ – світ смерті, людський – світ життя, а між ними – Дерево Життя, що сполучає й пов'язує два світи.

Її засновником і головним редактором був поет, правозахисник Іван Сокульський. Членами редколегії – письменники Раїса Ліша, Юрій Вівша, художник Сергій Алієв-Ковика.

За насиченістю змістом, свободою погляду, напругою духовних і культурних сподівань, рішучістю, ясністю і масштабом поставлених кардинальних питань національного життя альманах був і залишається одним із найбільш яскравих і унікальних культурно-мистецьких явищ кінця 1980-х – початку 1990-х рр. в Україні. На сьогодні видання є біобібліографічною рідкістю. Із дев'яти чисел альманаху збереглося – чотири. Вони знаходяться у фондах Дніпропетровського національного історичного музею ім. Д. Яворницького.

Світлана МАРТИНОВА, старший науковий співробітник музею «Літературне Придніпров'я» відділу Дніпропетровського національного історичного музею ім. Д. Яворницького

Що розкаже вона цим прийдешнім новим поколінням?

Словом, пектораль представляє уявлення скіфів про світобудову. Кожна деталь тут – символ. За іншою версією пектораль могла бути своєрідною картою скіфських володінь, яку могли зрозуміти лише обрані: воєначальники, жерці, царі. За третьою версією пектораль – це древній скіфський календар. Відомо, що скіфи були язичниками, саме тому кожен день, місяць, рік мали свої божества у вигляді домашніх тварин, розташованих на пекторалі по колу.

Скіфська Золота пектораль – вишуканий твір філігранної роботи, якій дивуються й сучасні майстри. Він створений, за припущенням, грецькими майстрами на замовлення скіфської знаті, вважається найбільшою археологічною знахідкою 20-го століття і зберігається в Музеї історичних коштовностей України. У Нікопольському краєзнавчому музеї зберігається колекція кам'яної пластики, переднесена з польового тaborу археологічної експедиції Бориса Мозолевського, та деякі особисті речі археолога: радіоприймач, шахи, археологічне обладнання. На фасаді будівлі музею відкрита пам'ятна дошка відомому археологу. Борис Мозолевський був поетом, що прагнув розгадати загадку скіфської пекторалі:

«При мені тільки меч мій
та іще золота пектораль, –
Що розкажуть вони
цим прийдешнім новим поколінням?»

Ім'я Бориса Мозолевського, який знайшов цю унікальну знахідку – вшановане: у Покрові є парк імені Бориса Мозолевського, в Києві, Дніпрі, Нікополі, Краматорську, Миколаєві, Херсоні, Кривому Розі на честь відомого археолога були названі вулиці. У Дніпрі вулиця Бориса Мозолевського знаходиться у Шевченківському районі.

Валентина СЛОБОДА, фахівець
Дніпровського будинку мистецтв

«Іх Слово волею озвалось»

До 30-річчя Незалежності України музей «Літературне Придніпров'я» готує історико-публістичну виставку «Іх Слово волею озвалось». Виставка триватиме з 24 серпня по 30 вересня 2021 р.

Найважливішим етапом національно-визвольного руху за незалежність став період 1986-1991 рр., насичений динамічними подіями та змінами. Силовим полем суспільства у цей період став ідея суверенізації та Незалежності України. Велику роль у її поширенні на Придніпров'ї відіграли неформальні видання, серед яких – газета «Слово» та альманах «Пороги».

Газета «Слово» видавалася Товариством шанувальників української мови ім. Д. Яворницького. Тиражем в один примірник, вона зробила для справи національного відродження більше, ніж деякі офіційні друковані

видання з багатотисячними тиражами. Вивішувалася газета у великій вітрині Будинку преси в центрі міста. З найвіддаленіших куточків їхали мешканці аби прочитати «Слово», яке ставило назрілі й гострі писання суспільного життя. Редактором газети був письменник Володимир Заремба – автор книг про О. Поля, І. Манжуру, В. Корнієнка. До редколегії газети входили письменники Віталій Старченко, Анатолій Шкляр, Григорій Гарченко.

Аналогів газети в Україні не існує. Всього було видано 22 числа, з яких вціліло 15. Сьогодні вони зберігаються у фондах Дніпропетровського національного історичного музею ім. Д. Яворницького та у науковій бібліотеці музею «Літературне Придніпров'я».

Літературно-мистецький, громадсько-політичний альманах «Пороги», виходив у місті в рамках діяльності Асоціації незалежної творчої інтелігенції України.

ЗАСНОВНИК ГАЗЕТИ «ДЖЕРЕЛО» – ПЕРВИННА ПРОФСПІЛКОВА ОРГАНІЗАЦІЯ КОМУНАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ «ДНІПРОВСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕВНОЇ ОСВІТИ» ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ»

Редакційна колегія:

В.М. ВАСИЛІНЕНКО, М.Г. ВАТКОВСЬКА,
Ю.М. МОГИЛА, О.В. ПОЛТОРАЦЬКИЙ, М.І. РОМАНЕНКО,
В.Г. СЕРЕДНЯ, В.В. СИЧЕНКО, Л.О. ШАПРАН

Редактор, фотокор, дизайн і верстка Н.О. АНТОНЕНКО

САЙТ ОБЛАСНОЇ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ГАЗЕТИ
«ДЖЕРЕЛО»:
gdjerelo.jimdofree.com

Свідоцтво про реєстрацію

ДП № 2244-982ПР від 24.01.2019.

Формат А3.

Адреса редакції:

49006, Дніпро, вул. Володимира
Антоновича, 70, Дніпровська
академія неперевної освіти.
Тел./факс: 732-47-61, 732-48-48.
E-mail: GDjerelo@ukr.net